

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstoogmerk

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs: 1.000 fr. per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie: Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Britselei 40, 2000 Antwerpen

ADOPTIE EN WETTING DOOR ADOPTIE IN BELGIE VAN EEN VREEMDELING OF DOOR EEN VREEMDELING

1. Inleiding.

In 1966 schreef de heer Serge Moureaux, in een merkwaardige studie over de wetsconflicten inzake adoptie o.m. het volgende: « Voilà l'embryon de solution, simple (et que d'aucuns diront simpliste) que nous proposons à la méditation. Si cette solution n'était pas jugée suffisamment étayée en droit de lege lata, elle serait, en tous cas éminemment souhaitable de lege ferenda » ⁽¹⁾.

Het Rechtskundig Weekblad van 8 januari 1950 bevatte een kort artikel van de hand van de heer Raymond Jacobs over hetzelfde probleem, waarvan het slot als volgt luidde: « Uit al deze beschouwingen menen we te mogen afleiden, dat een vreemdeling in België in een kinderaanneming partij kan zijn, wat zijn nationale wet ook zegge over de kinderaanneming. De duidelijke tekst der wet van 22 maart 1940 wordt geschraagd door de bedoeling van de wetgever en lijkt geenzins in strijd te zijn met de traditionele beginselen van het internationaal privaatrecht. Deze juridische beginselen zullen in feite verhinderen, dat een kind de eminente voordelen ener kinderaanneming zou moeten missen enkel en alleen omdat de nationale wet van zijn weldoener de kinderaanneming niet kent » ⁽²⁾.

Raadsheer Jean Canivet betitelde zijn oplossingen zelf als streng: « D'aucuns trouveront ces conclusions « sévères », et, en fait, plus d'une adoption qui serait recevable aux yeux de MM. Collard - de Sloovere et Auvray (supra n° 9) ne l'est pas selon nous. Ce sont pourtant celles qu'il faut, en toute logique, nécessairement déduire des principes qui, nous espérons l'avoir démontré, doivent régir cette matière. Dura lex, sed lex... » ⁽³⁾.

Het nochtans zeer omvangrijk werk van Vrederechter Carlos Van Malderen, gepubliceerd in 1970 in de Algemene Practische Rechtsverzameling over « Adoptie en wetting door adoptie », houdt uitsluitend een verwijzing in naar het Tw. Adoptie - Internationaal privaatrecht: « De adoptie en de wetting door adoptie doen talrijke problemen van internationaal privaatrecht oprijzen » ⁽⁴⁾.

De hierboven vermelde wens van de heer Moureaux werd door de wetgever gehoord, want het nieuw artikel 344 B.W. ingevoerd bij de wet van 21 maart 1969, heeft aan een aantal problemen van internationaal privaatrecht in deze materie een oplossing gegeven, echter niet in de zin vooropgesteld door voormelde auteur ⁽⁵⁾.

2. Probleemstelling.

In deze korte studie zullen wij trachten een antwoord te geven op een aantal vragen i.v.m. het artikel 344 B.W. en o.m.: hoe en waarom is men gekomen tot de huidige tekst van artikel 344 B.W.? Lost dit nieuw artikel 344 B.W. alle problemen op van internationaal privaatrecht inzake adoptie en wetting door adoptie? Zijn de oplossingen, opgenomen in artikel 344 B.W., wel de best mogelijke, de meest adequate in deze materie?

Wij bewandelen de hiernavolgende paden om tot onze slotbeschouwingen te komen: a) kort historisch overzicht; b) de rechtspraak; c) de rechtsleer; d) de wet van 21 maart 1969; e) het verdrag van Den Haag van 15 november 1965.

3. Kort Historisch Overzicht ⁽⁶⁾.

Dit kort historisch overzicht heeft als enige bedoeling na te gaan welke de evolutie is geweest over de juiste aard van de adoptie, te weten een contract of een instelling.

a. *Code Napoléon*: volgens de « Code Napoléon » mochten alle personen van ten minste 50 jaar oud zonder kinderen noch wettige afstammelingen tot adoptie overgaan en dan alleen ten voordele van *meerderjarige* personen aan wie de adoptant tijdens hun minderjarigheid gedurende ten minste zes jaar ononderbroken hulp en verzorging had verstrekt. Bovendien moest de adoptant ten minste vijftien jaar ouder zijn dan de geadopteerde. Bij uitzondering mocht iemand die bij een gevecht of een brand of dreigende verdrinking gered was, zijn redder adopteren, indien hij ouder dan deze en meerderjarig was ⁽⁷⁾. Men was dus ver verwijderd gebleven van de ideeën van de Franse Revolutie. Uit de wordingsgeschiedenis kan alleen besloten worden dat de anachronistische adoptie, die meer dan een eeuw in ons recht werd opgenomen, niet steunde op het adagium *Adoptio naturam imitatur* ⁽⁸⁾. De adoptie werd als streng gereguleerde instelling van louter burgerlijk recht in onze wetgeving opgenomen ⁽⁹⁾. Het is dus duidelijk dat de adoptie in het Burgerlijk Wetboek tot 1940 als een *contract* werd aangemerkt.

b. *De wet van 22 maart 1940*: deze wet, die de vereiste leeftijd voor de adoptant verlaagt en de adoptie van *min-*

derjarigen mogelijk maakt zonder proeftijd, streeft een heel ander doel na. De adoptie wordt een *instelling* tot bescherming van de verlaten kinderen ⁽¹⁰⁾. Bij de voorbereiding van deze wet ontstonden er geschilpunten tussen het Bestendig Comité van de Wetgevende Raad en de Minister van Justitie omtrent de vraag of de adoptie al dan niet een contract moest blijven; het standpunt van de Minister dat de adoptie vóór alles een *instelling* was (alhoewel te verlijden onder contractuele vorm), zegevierde ⁽¹¹⁾.

c. *De wetten van 21 mei 1951 en 10 februari 1958*: de wet van 21 mei 1951 bracht een zware slag toe aan de bewering dat de adoptie niets dan een contract zou zijn ⁽¹²⁾; de wet van 10 februari 1958 wilde vooral de familiale eenheid bewerkstelligen ⁽¹³⁾.

d. *De wet van 21 maart 1969*: twee belangrijke citaten uit de voorbereidende werken staven de stelling dat de adoptie een instelling is, nl. 1° «het onderwerp gaat nog verder en stelt een nieuwe *instelling* voor, die, bij gebrek aan een betere benaming, de wettiging door adoptie wordt genoemd» ⁽¹⁴⁾; 2° «ze wordt een wet die op de *instelling* der adoptie de stempel der jeugdbescherming zet» ⁽¹⁵⁾.

4. De Rechtspraak.

De rechtspraak is steeds verdeeld geweest over de juiste interpretatie van de opeenvolgende versies van artikel 344 B.W. over de kwestie van de adoptie van een vreemdeling of door een vreemdeling in België ⁽¹⁶⁾. De tekst versie 1940 luidde: «Een Belg mag een vreemd kind aannemen of door een vreemdeling aangenomen worden.»; tekst wet van 10.2.1958: «Onverminderd de toepassing van artikel 3 van dit Wetboek mag een vreemdeling in België een kind aannemen of als kind aangenomen worden». Deze teksten konden geen volledige voldoening schenken. Inderdaad, welke wet moet op de adoptie toegepast worden, wanneer de adoptant en de geadopteerde van verschillende nationaliteit zijn en hun nationale wet afwijkende voorwaarden inzake adoptie stelt?

Door de Belgische rechtspraak werden drie regelingen voorgesteld en toegepast, die wij hierna even nader willen toelichten.

A. Distributieve toepassing van de nationale wetten.

In dit geval gelden voor de adoptant de eisen van zijn nationale wet en voor de geadopteerde de voorwaarden opgelegd door de wet van zijn persoonlijk statuut. Deze oplossing werd aanvaard door de wetgever in artikel 344 par. 1, lid 1 B.W., en dit overeenkomstig het arrest van 3 maart 1966 van het Hof van Cassatie in de zaak Pluygers, waardoor — voorlopig althans? — een einde gemaakt werd aan de tegenstrijdige rechtspraak in deze materie, in het bijzonder in het Hof van Beroep te Brussel ⁽¹⁷⁾.

Het ligt geenszins in onze bedoeling de ganse rechtspraak terzake aan te halen en te bespreken; de voorstanders van de theorie van de distributieve toepassing van de nationale wetten kunnen alle gegevens daaromtrent vinden in het advies van wijlen Advokaat-generaal Strijckmans ⁽¹⁸⁾. De redenering van deze rechtspraak kan als volgt samengevat worden: de adoptie is een *contract*, gesloten tussen de adoptant en de geadopteerde; artikel 3, alinea 3 B.W. moet terzake toegepast worden, omdat elke partij bekwaam moet zijn om deze overeenkomst te kunnen sluiten; trouwens, artikel 344 laatste lid (versie 1958), verwijst uitdrukkelijk naar voormeld artikel 3 B.W.; m.a.w., de bekwaamheid van de adoptant en die van de geadopteerde worden dus respectievelijk bepaald door hun nationale wet ⁽¹⁹⁾.

Tenslotte verwijzen de voorstanders van de distributieve toepassing van de nationale wetten naar artikel 170ter B.W.

dat eveneens deze laatste theorie toepast voor de geldigheidsvoorwaarden, wat het wezen van het huwelijk betreft, gesloten tussen partijen met een verschillende nationaliteit ⁽²⁰⁾.

B. Cumulatieve toepassing van de nationale wetten.

In deze theorie wordt de bekwaamheid om te adopteren en de bekwaamheid om geadopteerd te worden *tegelijk* beheerst door de nationale wet van de adoptant en die van de geadopteerde («le cumul limitatif»).

Er zijn enkele vonnissen bekend, die dit standpunt hebben gevolgd, nl. dat de voorwaarden, die voorzien zijn voor adoptie in de twee in aanmerking komende wetten cumulatief moeten vervuld worden, hetgeen als resultaat heeft dat de voorwaarden van de strengste wet werden toegepast ⁽²¹⁾.

Het lijkt geen twijfel dat deze — weinig omvangrijke — rechtspraak aanleunt bij de rechtspraak van het Hof van Cassatie inzake echtscheiding, wanneer de twee echtgenoten van verschillende nationaliteit zijn, rechtspraak daterend van vóór de wet van 27 juni 1960 op de toelaatbaarheid van de echtscheiding wanneer ten minste één van de echtgenoten een vreemdeling is ⁽²²⁾.

C. Toepassing van de theorie van het «overwegend belang».

De toepassing van dit systeem heeft tot gevolg dat slechts één van de in aanmerking komende wetten toegepast wordt, nl. de nationale wet van de geadopteerde met uitsluiting van die van de adoptant, omdat de adoptie ingesteld is in het belang van de geadopteerde; dit laatste belang is het «overwegend belang» waardoor de toepasselijke wet wordt bepaald.

Een groot aantal rechterlijke uitspraken hebben de nationale wet van de geadopteerde toegepast overeenkomstig de norm van het overwegend belang; de adoptie is geen contract, maar een instelling, tot stand gebracht in het belang van de geadopteerde, zodat derhalve de nationale wet van die geadopteerde moet toegepast worden ⁽²³⁾.

Zoals dit reeds het geval was met het systeem van de cumulatieve toepassing van de nationale wetten, kan het niet ontkend worden dat de toepassing van de norm van het overwegend belang meestal gerechtvaardigd wordt op grond van de rechtspraak van het onderzoek naar het natuurlijk vaderschap: het arrest van 20 maart 1941 past in zulkdanig geval inderdaad de nationale wet van het kind toe, indien deze wet gunstiger voor het kind uitvalt dan de nationale wet van de vader ⁽²⁴⁾.

5. De rechtsleer.

A. Spanoghe.

De Gentse hoogleraar Spanoghe verwerpt de theorie van het overwegend belang en spreekt zich uit voor de regeling van de distributieve toepassing van de nationale wetten; zijn argumentatie kan als volgt samengevat worden: het doel van de wet op de adoptie is niet het belang van de geadopteerde alleen, afzonderlijk beschouwd, maar ook de algemene regeling van de inrichting van de gezinnen; de bedoeling van deze wetgeving is ook een nieuw gezin te stichten ⁽²⁵⁾.

B. Graulich.

De Luikse hoogleraar in internationaal privaatrecht spreekt zich eveneens onomwonden uit voor de theorie van de distributieve toepassing van de nationale wetten; volgens hem moeten de eisen om te adopteren beheerst worden door de persoonlijke wet van de adoptant, de eisen om geadopteerd te worden integendeel door de persoonlijke wet van de geadopteerde ⁽²⁶⁾.

C. Van Hecke en Rigaux.

De Leuvense hoogleraren in internationaal privaatrecht achten de distributieve toepassing van de twee wetten op de adoptie verkieslijk; zij hekelen eveneens de cumulatieve toepassing van de twee nationale wetten op de gevolgen van de adoptie op het persoonlijk statuut; toch menen zij dat logischerwijze de wet van het overwegend belang zou moeten leiden tot de alternatieve toepassing van de wet van de adoptant en de wet van de geadopteerde, met dien verstande dat de rechter in ieder geval de wet kiest die de adoptie vergemakkelijkt ⁽²⁷⁾.

D. Canivet.

Raadsheer Canivet heeft een ingewikkeld systeem uitgewerkt, dat vele oplossingen vooropstelt die door de rechter zouden dienen gevolg te worden; zeker lijkt ons dat deze eminente magistraat de theorie van het overwegend belang verwerpt ⁽²⁸⁾.

E. Jacobs.

Deze auteur houdt een warm pleidooi voor de theorie van het overwegend belang, zonder deze regeling ooit bij name aan te duiden; volgens hem dient de kinderaaneming mogelijk geacht te worden door een vreemdeling, waarvan de nationale wet de kinderaaneming niet kent; «het is zonder twiifel het opzet van de wetgever geweest de gunst der kinderaaneming op de ruimste manier toegankelijk te maken en de conformiteit der wetgevingen heeft hij nergens als vereiste gesteld»; hij steunt tenslotte zijn stelling op het gemengd karakter der kinderaaneming ⁽²⁹⁾.

F. Moureaux.

De Heer Serge Moureaux heeft een zeer uitgebreide studie gewijd aan het arrest van 3 maart 1966 van het Hof van Cassatie, om zijn stelling van de theorie van het overwegend belang nog meer kracht bij te zetten; volgens deze schrijver is de adoptie vóór alles een instelling, die een geheel uitmaakt waarop bij voorkeur slechts één wetgeving moet toegepast worden, te weten de belgische wetgeving; om deze laatste stelling te staven verwijst de auteur nog naar artikel 6 van de samengeordende wetten op de nationaliteit ⁽³⁰⁾.

G. De Page.

Zoals het dikwijls het geval is met De Page, kunnen zowel voor- als tegenstanders van een bepaalde theorie argumenten putten uit zijn monumentaal werk. Inderdaad lijkt het ons zo dat De Page enerzijds duidelijk stelt dat de adoptie beheerst wordt door het persoonlijk statuut en dat, indien de nationale wet van de vreemdeling hem niet toelaat te adopteren of geadopteerd te worden, hij dit recht ook niet kan genieten in België, maar anderzijds poneert hij dat er geen probleem meer bestaat wat Nederland betreft sedert de wet van 26 januari 1956 de adoptie toelaat ⁽³¹⁾. Daardoor schijnt De Page impliciet te aanvaarden dat het voldoende is dat het persoonlijk statuut de instelling van de adoptie kent, hetgeen anders begrepen en voorgesteld wordt door het Openbaar Ministerie in zijn advies voor het arrest van het Hof van Beroep te Brussel van 24 mei 1965, dat later bevestigd werd door het gekende arrest van het Hof van Cassatie van 3 maart 1966 ⁽³²⁾.

* * *

Uit dit overzicht van de rechtsleer kunnen wij alléén besluiten dat de meerderheid van de Belgische auteurs, gespecialiseerd in het internationaal privaatrecht, zich uitspreken voor de distributieve toepassing van de wetten die kunnen in aanmerking komen inzake adoptie; in tegenstelling tot senator Van Pé, die vooropstelde dat alle hedendaagse Belgische auteurs zich ondubbelzinnig uit-

spreken voor de distributieve theorie, stellen wij vast dat hij blijkbaar de studie van de Heer R. Jacobs niet kende of niet gelezen heeft ⁽³³⁾. Er is evenmin sprake van de grondige studie van Serge Moureaux, alhoewel het verslag Hambye de datum draagt van 4 november 1967 en het aangehaalde artikel gepubliceerd werd in augustus 1966! ⁽³⁴⁾ Tenslotte kan men zich afvragen waarom in deze belangwekkende en ingewikkelde aangelegenheid door de Commissie voor Justitie geen beroep gedaan werd op de bestaande «Vaste Commissie voor de studie van de kwesties van internationaal privaatrecht», temeer daar deze Commissie gevestigd is op het Ministerie van Justitie en helemaal niet overbelast is inzake werk.

6. De Wet van 21 maart 1969.

Wij beperken ons uiteraard tot de bespreking van het nieuw artikel 344 B.W. ⁽³⁵⁾.

Onmiddellijk dient onderstreept te worden dat het verslag Hambye zeer weinig aandacht besteed heeft aan de oplossing van het wetsvoorstel tot wijziging van het eerste hoofdstuk van Titel VIII, eerste Boek, van het Burgerlijk Wetboek, ingediend op 12 juli 1962 door volksvertegenwoordiger P. Harmel ⁽³⁶⁾; dit verslag geeft zelfs een volkomen foutieve samenvatting van de stelling van de indieners van het wetsvoorstel van 12 juli 1962, want er wordt gezegd: «il organisait une procédure d'exequatur en Belgique des adoptions d'un Belge ou par un Belge réalisées à l'étranger» ⁽³⁷⁾. Niets is minder waar: dit zinsdeel slaat alleen op par. 2 van artikel 360 ter; over par. 1 van artikel 360 ter wordt met geen woord gerept, alhoewel daarin nochtans de wetsconflicten in deze materie opgelost worden, maar dan in een heel andere zin dan uiteindelijk aangenomen door de Commissie (en later door de beide Kamers).

De toelichting bij dit artikel 360 ter par. 1, is zo belangrijk, dat wij het nuttig achten ze hier integraal weer te geven (terug in het Frans, want de Nederlandse vertaling is onzuiver): «Cette disposition, entièrement nouvelle a pour objet de régler les conflits de lois qui sont fréquents en cette matière. Le critère énoncé au par. 1 est celui qui est retenu par la jurisprudence dominante: l'adoption étant essentiellement une institution protectrice de l'enfant adoptif, il est naturel de la soumettre à la loi nationale de celui-ci; si l'adopté est apatride, on appliquera la loi de son domicile. Cette solution, consistant dans l'application d'une loi unique, se recommande par sa simplicité, étant donné que les solutions faisant intervenir différentes lois à la fois (solutions dites «cumulatives» et «distributives») conduisent à des incertitudes et à des complications parfois inextricables» ⁽³⁸⁾.

En men is niet over één nacht ijs gegaan om de tekst van dit wetsvoorstel op te stellen, gezien de indianers uitdrukkelijk vermelden dat zij veel verschuldigd zijn aan de werkgroep die de tekst van dit wetsvoorstel heeft opgesteld, samengesteld uit juristen en mannen en vrouwen die allen sedert jaren met de problemen van de adoptie vertrouwd waren! ⁽³⁹⁾. Deze grondige kennis van de problematiek van de adoptie in de praktijk, heeft niet mogen baten, want enerzijds heeft de Kamer van Volksvertegenwoordigers (op verzoek van het departement van Justitie) de traditionele regels van artikel 3 B.W. voldoende geacht, en anderzijds, heeft de Senaat besloten deze kwesties van internationaal privaatrecht opnieuw te onderzoeken en werd senator Van Pé belast met een grondige studie van die problemen, hetgeen als resultaat had de aanvaarding van het huidige artikel 344 B.W. waarin de Commissie het voormelde Cassatiearrest dd. 3.3.1966 heeft gevolgd, zoals voorgesteld trouwens door senator Van Pé. ⁽⁴⁰⁾ M.a.w., de thesis van het Hof van Cassatie, die het systeem van distributieve toepas-

sing van de nationale wetten bekrachtigde, heeft het gehaald op de thesis van het overwegend belang, thesis vooropgesteld door de indieners van het eerste wetsvoorstel dd. 12 juni 1962 en de werkgroep van specialisten in de materie van de adoptie.

De huidige tekst van artikel 344 B.W. omvat 4 paragrafen ⁽⁴¹⁾.

De eerste paragraaf heeft betrekking op de voorwaarden en de vorm van de adoptie; wat het eerste punt betreft — de adoptie en wettiging door adoptie in België tussen vreemdelingen of tussen Belgen en vreemdelingen — moet elk van de partijen nu voldoen aan de eisen van haar persoonlijk statuut (distributieve toepassing van de twee wetten); dit sluit echter de limitatieve cumulatieve niet uit met betrekking tot de toelaatbaarheid van de adoptie. De vorm, waarin de adoptie moet geschieden, wordt bepaald door de Belgische wet, wat een klassieke oplossing is geldend in het internationaal privaatrecht. De tweede alinea van par. 1 bepaalt dat de afstamming door adoptie in België kan erkend worden en gevolgen kan hebben, mits naleving van de voorwaarden van lid 1 van par. 1; de vorm wordt bepaald door de wet van de plaats, waar die « adoptieve afstamming » verkregen werd, wat terug een toepassing uitmaakt van het adagium « *Locus regit actum* ». Zoals blijkt uit de voorbereidende werken had het departement van Justitie voorgesteld dat partijen aan de eisen van haar persoonlijk statuut zouden moeten voldoen, op het ogenblik dat de adoptie in België ingeroepen wordt; de wetgever integendeel was opnieuw strenger en bepaalde dat een handeling moet beoordeeld worden op grond van de gegevens, die voorhanden zijn op het ogenblik dat zij volbracht wordt ⁽⁴²⁾. De term « adoptieve afstamming » duidt op iedere instelling van dezelfde aard als de adoptie of als de wettiging door adoptie, welke benaming er in de buitenlandse wet ook aan gegeven wordt ⁽⁴³⁾. Vanzelfsprekend kan deze instelling worden erkend in België, vrijwillig, of in geval van geschil, door de bevoegde rechter.

De tweede paragraaf van art. 344 B.W. regelt de gevolgen, die de in het buitenland verkregen adoptieve afstamming en de in België tot stand gebrachte adoptie en wettiging door adoptie tussen vreemdelingen of tussen Belgen en vreemdelingen in België heeft. De voogdij en de erfopvolging worden beheerst door de nationale wet van de geadopteerde; dit geldt eveneens voor de rechten en verplichtingen van de geadopteerde t.a.v. zijn oorspronkelijke familie ⁽⁴⁴⁾. Al de andere gevolgen van de adoptie worden beheerst door de nationale wet van de adoptant, zelfs wanneer het persoonlijk statuut van de geadopteerde voortvloeit uit de verkrijging van de adopterende afstamming. De adoptie heeft geen gevolgen wat de adellijke titels betreft ⁽⁴⁵⁾. De wettiging door adoptie heeft wel alle adellijke gevolgen ⁽⁴⁶⁾. De commissie voor de Justitie van de Senaat beweert dat de Belgische openbare orde zich zou verzetten tegen het van rechtswege verlenen van de adellijke titels van de adoptant aan de geadopteerde voor zover deze laatste de Belgische nationaliteit behoudt; het verslag geeft geen nadere uitleg over deze stellingname ⁽⁴⁷⁾.

De herroeping van de adoptie wordt behandeld in de derde paragraaf. Een adoptie tussen vreemdelingen of tussen vreemdelingen en Belgen kan in België worden herroepen in de vorm en onder de voorwaarden bepaald door de Belgische wetgeving; in het eerste geval — nl. tussen vreemdelingen — zal dit slechts mogelijk zijn voor zover één der partijen haar verblijfplaats in België heeft. Wanneer het een adoptieve afstamming betreft, in het buitenland herroepen, dan wordt zij in België enkel erkend, indien voldaan is aan de voorwaarden van het persoonlijk statuut van de partij in wier

voordeel de herroeping verkregen is (dit is een goed voorbeeld van de toepassing van de thesis van het overwegend belang!). Raadsheer Canivet verdedigde schijnbaar een andere stelling, toen hij het toenmalige artikel 360 B.W. commentarieerde ⁽⁴⁸⁾.

De laatste paragraaf van artikel 344 B.W. voorziet dat de gevolgen van de herroeping in België geregeld worden door het persoonlijk statuut van de geadopteerde (nl. naam, voogdij, terugkeer naar zijn oorspronkelijke familie enz.): het lijkt ons andermaal een toepassing te zijn van het « overwegende belang ».

7. Het verdrag van Den Haag van 15 november 1965.

De tiende zitting van de Conferentie van Den Haag over het internationaal privaatrecht, van 7 tot 28 oktober 1964 ingericht, heeft o.m. geleid tot het opstellen van het verdrag dd. 15.11.1965, betiteld: « *Convention concernant la compétence des autorités, la loi applicable et la reconnaissance des décisions en matière d'adoption*. » ⁽⁴⁹⁾. De adoptie werd behandeld door Commissie II, onder het voorzitterschap van Professor Schwind, hoogleraar aan de Universiteit te Wenen. Bij gebrek aan voldoende tijd moet onmiddellijk aangestipt worden dat bovenvermeld verdrag op verre na niet alle problemen i.v.m. de adoptie opgelost heeft, zodat deze Conferentie beslist heeft een volgende conferentie te gelasten o.m. het probleem verder te bestuderen van de interne adopties, aangenomen in een andere Staat.

Welke zijn de grote krachtlijnen van dit verdrag, die van belang kunnen zijn voor het door ons behandelde onderwerp? Deze zijn te vinden in de artikels 3, 4, 5 en 13 van het Verdrag ⁽⁵⁰⁾ en kunnen als volgt samengevat worden: de bevoegde Staten zijn die waar de adoptanten hun gewone verblijfplaats hebben en die waarvan zij de nationaliteit bezitten. Deze autoriteiten passen hun interne wet toe wat betreft de voorwaarden der adoptie, met uitzondering van twee gevallen: 1°) de overheid van de gewone verblijfplaats moet elk verbod tot adopteren in acht nemen van de nationale wet van de adoptanten met deze beperking echter dat deze verbodsbepaling moet medegedeeld worden, in overeenstemming met artikel 13 van het verdrag; 2°) voor de toestemming en de raadplegingen, wordt de nationale wet van het kind toegepast (cfr.: artikel 5, Verdrag).

Om het standpunt van de Belgische delegatie beter te begrijpen, lijkt het ons nuttig enkele gegevens daarvan aan te halen om aan te tonen dat België een zo soepel mogelijk systeem wenste, waardoor het grootst mogelijk aantal adopties kan gerealiseerd worden:

« — *Observations Générales* — Belgique : Le département de la Justice craint que, par le cumul d'autorités devant intervenir et des législations à appliquer, l'avant-projet ne crée d'infranchissables obstacles pour maints intéressés, tout en aggravant le fardeau de tous. D'autre part, le champ d'application de la convention est trop restreint. Un progrès plus tangible devrait être recherché dans la confiance mutuelle entre pays signataires et la reconnaissance des adoptions réalisées, le cas de fraude à la loi excepté. »

« — ... Il (M. Van Langenaeken, Belgique) pense que la future convention de La Haye devrait s'appliquer à toute adoption, sans considération de minorité ou de majorité, et qu'il faudrait dès lors élargir son champ d'application, non pas dans l'article premier, dont les définitions ne semblent d'ailleurs être que des lapalissades, mais dans son article 2. » — « ... Le but de la Convention de La Haye devrait être de donner aux juges des règles applicables en toute matière d'adoption sans devoir prendre en considération telle ou telle limite particulière. S'il en était autrement, il surgirait inévitable-

ment des conflits d'application entre la convention, le droit international traditionnel, et les lois internes.» (52).

Mme De Bats-Denis (Belgique) «précise la position de la délégation belge; ainsi que la discussion l'a bien montré, l'avant-projet poursuit deux buts: d'une part poser des règles de conflits de lois et d'autre part, assurer la protection des mineurs. Or, si l'on veut que les travaux de la Commission avancent de façon logique, il faudrait d'abord décider quel est le but que l'on veut poursuivre principalement.

L'article 2 traite du champ d'application de la convention: ceux qui ont en vue la protection des mineurs désirent élargir ce champ d'application de façon à assurer cette protection dans le plus grand nombre de cas possible; ceux qui désirent avant tout régler des cas spécifiques de conflits de lois préfèrent restreindre ce champ d'application pour rester dans le cadre de règles de conflit précises.» (53)

Doorheen gans het lijvige boekdeel van 439 bladzijden, bestaat er geen twijfel meer over de bedoelingen van de Belgische delegatie, zodat het bevreemdend is te moeten vaststellen dat de wetgever daaraan geen aandacht heeft gewijd i.v.m. de wet van 21 maart 1969; wat meer is, tot op heden heeft de Belgische regering het niet nodig geacht dit verdrag te ondertekenen! (54)

8. Bespreking van de huidige oplossing.

Gedurende de voorafgaande bespreking van het nieuw art. 344 B.W. heeft men wel kunnen opmaken dat wij geen grote voorstander zijn van de huidige oplossing. Wij staan met deze opinie echter niet alleen: «Il faut cependant souligner que la solution ainsi apportée par la nouvelle loi au problème du conflit des lois n'est pas conforme à la convention élaborée en 1964 par la Conférence de La Haye de droit international privé qui soumet à la loi interne les conditions de l'adoption sous réserve de respecter toute interdiction d'adopter consacrée par la loi nationale de l'adoptant et d'appliquer en matière de consentement la loi nationale de l'enfant» schrijft J. L. Dalcq-Depoorter (55).

Raadsheer Canivet heeft een nog meer toepasselijke tekst voor onze thesis geschreven: «Le but du droit international privé est, ou en tous cas doit être, si l'on veut qu'il présente vraiment de l'intérêt, de réaliser un développement harmonieux de la communauté internationale» (56).

Indien het internationaal privaatrecht inderdaad als doel heeft een harmonieuze ontwikkeling van de internationale gemeenschap tot stand te brengen, dan vragen wij ons toch af waarom de auteur — samen met nog vele anderen — geen rekening heeft willen houden met het verdrag van Den Haag van 15 november 1965? Wat zal er gebeuren, wanneer dit verdrag ter goedkeuring zou voorgelegd worden aan de Belgische wetgever? En de Belgische wetgever kan zeker niet inroepen dat hij dit verdrag niet kende op het ogenblik van het goedstemmen van de wet van 21 maart 1969, want senator Van Pé spreekt er uitdrukkelijk over in zijn nota van de Commissie voor de Justitie van de Senaat, zonder evenwel enige bespreking of appreciatie ervan te geven (57).

Vermits het duidelijk is dat de nota van senator Van Pé aan de Commissie van Justitie heeft doen overhellen tot de huidige tekst van artikel 344 B.W., lijkt het ons onontbeerlijk even de argumenten aangehaald in voormelde nota, te bespreken. Er dient onmiddellijk aangestreept te worden dat de vraag of deze aangelegenheid door een wet moest geregeld worden, wel gesteld wordt door senator Van Pé, maar nadien helemaal niet beantwoord wordt (58). Dit probleem vertoont nochtans een zeker belang, omdat het abnormaal is bepalingen van internatio-

naal privaatrecht op te nemen in het Burgerlijk Wetboek, beperkt dan nog tot één bepaald onderwerp, in casu de adoptie; gelijkaardige bepalingen vinden veeleer hun plaats in verdragen van internationaal privaatrecht.

Het verslag somt vijf mogelijkheden op, waarvan alleen de laatste oplossing door senator Van Pé weerhouden werd. De eerste oplossing — de *cumulative* toepassing van de ter zake geldende wetten — wordt afgewezen omdat: 1°) het de adoptie moeilijk maakt en 2°) het strijdig is met de beginselen van het internationaal privaatrecht. Aanvullende steun wordt gezocht in de wet van 27 juni 1960 betreffende de echtscheiding tussen echtgenoten van verschillende nationaliteit (alhoewel deze wet regelrecht indruiste tegen de rechtspraak van het Hof van Cassatie en alles behalve een voorbeeld daartestelt van de toepassing van de beginselen van het internationaal privaatrecht...). De tweede oplossing — de theorie van het *overwegend belang* — wordt van de hand gewezen met de volgende argumenten: 1°) het wetsvoorstel Harmel is niet noodzakelijk gunstig voor de adoptie; 2°) het zou voor onze hoven en rechtbanken dikwijls onmogelijk zijn het overwegend belang te vinden; 3°) zulke oplossing zou men in geen enkele buitenlandse wetgeving aantreffen. Wel wordt expliciet toegegeven dat zulke oplossing de adopties in België zou mogelijk gemaakt hebben tussen Belgen en Nederlandse of Luxemburgse of Italiaanse burgers, maar men wijst de tekst af omdat er veel kans zou bestaan dat deze adopties in die landen niet zouden erkend worden (hetgeen de auteur van de nota nochtans niet belette de wet van 27 juni 1960 betreffende de echtscheiding in te roepen tegen de *cumulative* toepassing, alhoewel de aldus uitgesproken echtscheidingen ook wel niet erkend worden in de desbetreffende landen!). Een derde oplossing zou erin bestaan hebben een gelijkaardige oplossing aan te nemen als die welke kan worden afgeleid uit de wet van 27 juni 1960 op de echtscheiding wanneer ten minste één van de echtgenoten een vreemdeling is. Deze oplossing werd door senator Van Pé geweerd, op grond van de strijdigheid ervan met de beginselen van het eigentijdse internationaal privaatrecht, voor de adoptie, waar dezelfde sociale en menslievende overwegingen die de wet van 27 juni 1960 verklaren, niet gelden (59). Een commentaar over het Verdrag van Den Haag — de vierde mogelijkheid — wordt, zoals hoger reeds vermeld, zonder meer geciteerd (60). De vijfde oplossing, die berust op het stelsel van de *distributieve* toepassing van de bij het conflict betrokken wetten en van artikel 3, lid 3 B.W., geniet de voorkeur van de opsteller van de nota, zich steunende op een studie van raadsheer Canivet (61). Senator Van Pé voegt eraan toe dat deze oplossing het voordeel biedt het grondbeginsel van ons internationaal privaatrecht en van het internationaal privaatrecht van vele vreemde landen te eerbiedigen (nl. art. 3, al. 3, B.W.) en hij meent dat er geen enkele beslissende reden voor de wetgever bestaat om hiervan af te wijken, in het bijzonder geval van de adoptie (en waarom juist wel in het bijzonder geval van de echtscheiding?).

De bovenstaande redenering geldt slechts voor zover men aanneemt dat de adoptie een *contract* is; in dat geval kan de redeneringsmethode van artikel 3, lid 3 B.W. aanvaard worden. Vraag is echter te weten of de adoptie geen *instelling* uitmaakt hetgeen het gestelde probleem een heel ander uitzicht geeft.

Wij menen dat wij hier staan voor een instelling, die alleen de vrije wil der contractanten aan de basis heeft, maar verder volledig aan de wilsvrijheid ontsnapt. Essentieel is eveneens het wettelijk doel, afstamming scheppen en daardoor tot voordeel van het aangenomen kind strekken. M.a.w. de adoptie is een instelling, waarbij

partijen zich vrij kunnen aansluiten, maar zonder dat hun enige vrijheid wordt gelaten er de voorwaarden van te bespreken of er de inhoud en de gevolgen van te bepalen. Die toestemming staat daarenboven onder gerechtelijke voogdij. De korte historische schets, hierboven onder nr. 3 gemaakt, toont duidelijk de evolutie aan van de adoptie als contract, naar de adoptie als instelling met uitgesproken sociale spreading⁽⁶²⁾.

Voortgaande op deze redenering, te weten dat de adoptie een instelling is, ligt het voor de hand dat slechts één en dezelfde wetgeving daarop dient toegepast te worden. Het overwegend belang van de geadopteerde zou het belangrijkste element moeten zijn dat de rechter moet leiden bij de keuze van de toepasselijke wet; deze toepasselijke wet zou derhalve steeds de Belgische wet zijn, want « par définition, elle réalise le plus efficacement le but social général qui sert de base aux dispositions légales »⁽⁶³⁾. Zoals de ondertekenaars van het wetsvoorstel Harmel, menen wij dat het aanbeveling verdient één enkele wet toe te passen, aangezien al de andere oplossingen leiden tot onzekerheid en tot verwikkelingen, die soms onontwaarbaar zijn⁽⁶⁴⁾. Als bewijs van deze onontwaaerbare toestand raadplege men slechts de ellenlange opsomming van raadsheer Canivet, die tientallen oplossingen voorstelt, in toepassing van de theorie van de distributieve toepassing⁽⁶⁵⁾. Als tussenoplossing kan het verdrag van Den Haag van 15 november 1965 aangenomen worden, dat trouwens bepaalt, in artikel 8, dat een adoptie, overeenkomstig het Verdrag tot stand gebracht, van rechtswege erkend wordt in alle landen, die tot het Verdrag toegetreden zijn, hetgeen volkomen het argument ontzenuwt van die auteurs, die beweren dat vele Belgische adopties in het buitenland niet zouden erkend worden indien men uitsluitend het overwegend belang van het te adopteren kind in aanmerking zou nemen.

Ant. VAN DE VELDEN,
Ondervoorzitter in de Arbeidsrechtbank te Brussel.

(1) S. Moureaux « Les conflits des lois en matière d'adoption, Revue pratique du notariat belge, n° 2522, 1966, blz. 252.

(2) R. Jacobs, « Kinderaanneming en Internationaal Privaat Recht », Rechtskundig Weekblad, 1949 - 1950, 710.

(3) J. Canivet, « De l'application en Belgique de la loi étrangère en matière d'adoption », Journal des Tribunaux, 1953, nr. 45, blz. 38.

(4) C. Van Malderen, « Adoptie en wettiging door adoptie », nr. 514, blz. 344, Algemene Practische Rechtsverzameling; totaal aantal bladzijden: 367; de stof werd bijgehouden tot 1 mei 1970, in deze prachttige verhandeling.

(5) Artikel 344 B.W.:

344. § 1. Adoptie en wettiging door adoptie zijn in België tussen vreemdelingen of tussen Belgen en vreemdelingen toegelaten in de vorm die dit Wetboek bepaalt, indien elk van de partijen voldoet aan de eisen van haar persoonlijk statuut.

Adoptieve afstamming in een vreemd land verkregen in de aldaar gebruikelijke vorm, hetzij tussen Belgen, hetzij tussen vreemdelingen, (hetzij tussen Belgen en vreemdelingen) wordt in België erkend indien elk van de partijen bij de totstandkoming daarvan voldeed aan de eisen van haar persoonlijk statuut.

§ 2. De gevolgen van de adoptieve afstamming, in België of in het buitenland verkregen, hetzij tussen vreemdelingen, hetzij tussen Belgen en vreemdelingen, worden ten aanzien van de voogdij en de erfopvolging van de geadopteerde en de wederzijdse rechten en verplichtingen van de geadopteerde en zijn oorspronkelijke familie, in België, onder voorbehoud van de openbare orde, beheerst door het persoonlijk statuut van de geadopteerde, zelfs wanneer dat statuut voortvloeit uit de verkrijging van de adoptieve afstamming zelf.

De overige gevolgen worden beheerst door het persoonlijk statuut van de adoptant, met name wat betreft:

1. De naam en voornamen van de geadopteerde; ingeval de afstamming door adoptie is verkregen ten opzichte van twee echtgenoten, worden de naam en voornamen van de geadopteerde beheerst door het persoonlijk statuut van de man;

2. De macht van de adoptant over de persoon en de goederen van de geadopteerde, in zoverre deze onbekwaam is krachtens zijn persoonlijk statuut;

3. De wederzijdse rechten en verplichtingen van de geadopteerde en de adoptanten of hun familie.

§ 3. Herroeping van een adoptie tussen vreemdelingen of tussen Belgen en vreemdelingen is in België toegelaten in de vorm en onder de voorwaarden bepaald in dit Wetboek.

In het buitenland gewezen beslissingen van herroeping van een adoptieve afstamming tussen Belgen, tussen vreemdelingen of tussen Belgen en vreemdelingen worden in België erkend, indien voldaan is aan de voorwaarden van het persoonlijk statuut van de partij in wier voordeel de herroeping is uitgesproken.

§ 4. De gevolgen van in België of in het buitenland gewezen beslissingen van herroeping van een adoptieve afstamming tussen vreemdelingen of tussen Belgen en vreemdelingen, worden in België, onder voorbehoud van de openbare orde, beheerst door het persoonlijk statuut van de geadopteerde.

(6) Voor meer bijzonderheden cfr.: C. Van Malderen, op. cit., Hoofdstuk II « Historisch overzicht », blz. 54-63, nrs 21 - 36.

(7) Cfr.: Parl. Hand., Belgische Senaat — Zitting 1966 - 1967, Ontwerp van wet tot wijziging van artikel 45 van het Burgerlijk Wetboek en van Titel VIII van Boek I van hetzelfde Wetboek, Verslag namens de Commissie voor de Justitie uitgebracht door de heer Hambye, nr 358, blz. 1, par. 1.

(8) Carpentier « Adoption », nr 16, geciteerd door C. Van Malderen voormeld.

(9) C. Van Malderen, op. cit. nr 29, blz. 60.

(10) Verslag Hambye, hierboven onder (7) vermeld, blz. 2, par. 5.

(11) C. Van Malderen, op. cit., nr. 30, blz. 60.

(12) Cfr. de artikelen 353, 356 en 357 B.W., die toen grondig gewijzigd werden; C. Van Malderen, op. cit., nr 34, blz. 61 - 62.

(13) Zie: art. 344 B.W.; zoals toen gewijzigd door artikel 9 van de wet van 10 februari 1958.

(14) Verslag Hambye, hierboven onder (7) vermeld, blz. 3, par. 1.

(15) Cfr.: Parl. Hand., Kamer van Volksvertegenwoordigers, zitting 1968-1969, 29-2-1969, verslag van de Commissie voor de Justitie nr 512, blz. 2.

(16) Over de toestand vóór de wet van 22-3-1940, waarbij sommigen van mening waren dat adoptie een eigen specifiek, Belgisch recht was, omdat zij in verscheidene buitenlandse wetgevingen niet bestond, cfr.: De Page, Deel I, 1962, nr 104, blz. 152 en vlg., nr. 1252, blz. 1300 - 1301; A. Kluyskens, Personen- en Familierecht, 2e druk, 1950, nr 600, blz. 545, par. 3 en 4.

(17) Cass., 3-3-1966, 1ste Kamer, Revue pratique du notariat belge, 1966, blz. 211 - 213 + observations; Rechtskundig Weekblad, 1966-1967, 301; S. Moureaux, op. cit., onder (1) geciteerd, blz. 233 - 252; Annales du notariat et de l'enregistrement 1965, blz. 180 - 196, omvattende het vonnis van 26-6-1964, Rechtbank van Eerste Aanleg Brussel, 9e Kamer, Arrest van 24-5-1965, Hof van Beroep Brussel, 3e Kamer, voorafgegaan door het merkwaardig en uitvoerig advies van wijlen de heer Stryckmans, Advocaat-generaal.

(18) Cfr.: supra onder (17); nog rechtspraak in dezelfde zin: Trib. Charleroi, 12-7-1957, Rev. Droit Fam. 1957, blz. 260 + nota J. Humbled; idem, 8-2-1958, J.T., 1958, blz. 225; idem, 19-6-1959 Rev. Droit Fam. 1960, blz. 7; Cour d'appel Liège 20-3-1963, Jur. Liège, 1962 - 1963, blz. 259.

(19) Rechtspraak na Cassatie 3-3-1966; Civ. Bruxelles, 16-12-1966, Rev. prat. not. belge, 1967 blz. 91 - 94.

(20) Art. 170ter B.W.: « De in artikel 170 bedoelde huwelijken zijn, wat het wezen van het huwelijk betreft, in België geldig, indien de contracterende partijen hebben voldaan aan de vereisten die door hun personeel statuut op straffe van nietigheid zijn voorgeschreven om een huwelijk te mogen aangaan. »; F. Rigaux, Droit international privé, 1968, nr. 274, blz. 350 - 351.

(21) Civ. Charleroi, 30-4-1954, J.T., 1954 blz. 629; idem, 13-3-1955, J.T., 1956, blz. 106; idem, 9-7-1955 Revue Droit Fam., 1956, blz. 143; Civ. Liège, 17-12-1962, Jurisp. Liège, 1962 - 1963, blz. 182.

(22) Cass., 16-5-1952, Rossi, Pas., 1952, I, 589; Cass., 16-2-1955, Rossi, Pas., 1955, I, 647 (Verenigde Kamers); F. Rigaux, op. cit., nrs. 288 - 289, blz. 365 - 366.

(23) Beroep Brussel, 17-1-1949, J.T., 1949, blz. 122 + nota Lermusiaux; Civ. Bruxelles, 22-3-1952, Pas. 1952, III, 119 en J.T. 1952, blz. 336; idem, 21-11-1952, J.T., 1953, blz. 670 + nota X Carton de Wiart; Civ. Verviers, 22-2-1960, Jur. Liège, 1960 - 1961, blz. 13 + nota J.M.R.; Beroep Brussel, 19-6-1963, Pas. 1963 II, 263 + nota's A.C., Revue Droit Fam., 1963, blz. 59 + nota J. Canivet; Beroep Brussel, 24-6-1964, J.T., 1964, blz. 585 en Revue prat. not. belge, 1965, blz. 17; Beroep Brussel, 27-3-1965, Revue prat. not. belge, 1965, blz. 323.

(24) Cass., 20-3-1941, Pas., 1941, I, 86; F. Rigaux, op. cit., nr. 301, blz. 375 - 376.

(25) Rev. crit. jur. belge, 1950, nr 36, blz. 364; idem, 1954, nr. 28, blz. 75; wat professor Spanoghe bedoelt met het inroepen van de internationale openbare orde in deze aangelegenheid, is ons niet duidelijk.

(26) Graulich, Paul, « Principes de droit international privé — Conflit de lois, conflit de juridictions » 1961, nr 154, blz. 110.
(27) Rev. crit. jur. belge, 1961, nr 29, blz. 389 en vlg.; idem, 1965, nr 27, blz. 356 - 357; F. Rigaux, op. cit., nr 306, blz. 379 - 381.

(28) Jean Canivet, « De l'application en Belgique de la loi étrangère en matière d'adoption », J.T., 1953, blz. 33 - 38; onze mening over de complexiteit van de voorgestelde oplossingen wordt gesteund door S. Moureaux, op. cit., blz. 250, laatste par.

(29) Zie onder (2) de gewenste referenties.

(30) Zie onder (1) de gewenste referenties.

(31) De Page, t. I (éd. 1962), nr 1251, blz. 1300 - 1301 en nota (1); S. Moureaux, op. cit., blz. 243.

(32) Zie onder (17) de gewenste referenties.

(33) Cfr.: verslag Hambye, hierboven geciteerd onder (7), blz. 83, par. 3.

(34) Zie onder (1) de gewenste referenties.

(35) Cfr.: rechtsleer en rechtspraak na de wet van 21-3-1969: A. Wallemacq, « Adoption et légitimation par adoption », J.T., 1969, 402, nrs 63 tot 67; J.L. Dalcq - Depoorter, Rev. prat. not. belge, 1969, 158, Chap. I; R. Zicot, Notes sur l'adoption et la légitimation par adoption, J.J.P., 1969, 201 - 204; G. Van Hecke et F. Rigaux, Droit international privé, Conflit de lois, Examen de jurisprudence R.C.J.B., 1970, 289, nrs 43 - 46; Trib. civil Bruxelles, 3-1-1970, J.T. 1970, 311, Rev. prat. not. belge, 1970, 224, J.J.P., 1970, 311; Ministeriële circulaire van 16-6-1969, betreffende de toepassing van de wet van 21-3-1969, Belgisch Staatsblad dd. 4-7-1969, blz. 6634, B, I « Beginselen van internationaal privaatrecht ».

(36) Gedrukte stukken, Kamer van Volksvertegenwoordigers, zitting 1961 - 1962, 30-10-1962, 436 - Nr 1, art. 360ter, blz. 5 en blz. 13.

(37) Cfr.: Verslag Hambye, blz. 15, par. 6, tweede zinsdeel; met opzet werd de Franse tekst genomen, die duidelijker is dan de Nederlandse vertaling ervan.

(38) Wetsvoorstel Harmel, geciteerd onder (36), blz. 5, par. 7; de tekst van dit art. 360ter, par. 1 luidt als volgt: « Aanneming staat zowel voor Belgen als vreemdelingen open. De essentiële voorwaarden en de gevolgen van de aanneming worden door de nationale wet van het aangenomen kind beheerst. Zo het aangenomen kind vaderlandloos is, wordt de wet van zijn woonplaats toegepast ». — Cfr. blz. 13, par. 4.

(39) Wetsvoorstel Harmel, geciteerd onder (35), blz. 2, par. 6.
(40) Verslag Hambye, blz. 15, par. 7 en 8; blz. 16, par. 4 en 5.

(41) Zie tekst onder (5).

(42) Verslag Hambye, blz. 16, par. 11; vgl. Wetsvoorstel Harmel, blz. 5, par. 8 en blz. 13, par. 5.

(43) Verslag Hambye, blz. 16, par. 12.

(44) Deze oplossingen werden ook reeds voorgesteld door raadshoer Canivet, geciteerd onder (28).

(45) Cfr.: art. 359, par. 2 B.W.; R.P.D.B.; V° Noblesse, nrs 79 en vlg.; C. Van Malderen, op. cit., nr 432, blz. 298.

(46) Verslag Hambye, blz. 40, par. 8; C. Van Malderen, op. cit., nr 496, blz. 331.

(47) Verslag Hambye, blz. 17, par. 6.

(48) Studie raadshoer Canivet, geciteerd onder (28), blz. 37, nr. 42: « ... il est indiscutable que c'est selon la loi nationale de celui qui invoquerait des motifs de révocation que ceux-ci devraient être appréciés ».

(49) Cfr.: Conférence de la Haye de Droit international privé, Actes et Documents de la dixième session — 7 au 28 octobre 1964, Tome II, Adoption, édités par le Bureau permanent de la Conférence, Imprimerie nationale/La Haye/1965 - 439 blz.

(50) Article 3. Sont compétentes pour statuer sur l'adoption: a) les autorités de l'Etat de la résidence habituelle de l'adoptant ou, lorsqu'il s'agit d'une adoption par des époux, les autorités de l'Etat dans lequel ils ont tous deux leur résidence habituelle; b) les autorités de l'Etat de la nationalité de l'adoptant ou, lorsqu'il s'agit d'une adoption par des époux, les autorités de l'Etat de leur nationalité commune.

Les conditions de résidence habituelle et de nationalité doivent être remplies tant au moment où les autorités visées au

présent article sont saisis qu'au moment où elles statuent.

Article 4. Les autorités visées à l'article 3, alinéa premier, appliquent, sous réserve de l'article 5, alinéa premier, leur loi interne aux conditions de l'adoption.

Toutefois les autorités compétentes en raison de la résidence habituelle doivent respecter toute interdiction d'adopter consacrée par la loi nationale de l'adoptant ou, s'il s'agit d'une adoption par des époux, par leur loi nationale commune, lorsque cette interdiction a fait l'objet d'une déclaration visée par l'article 13.

Article 5. Les autorités visées à l'article 3, alinéa premier, appliquent la loi nationale de l'enfant aux consentements et consultations autres que ceux d'un adoptant, de sa famille et de son conjoint.

Si, d'après la loi nationale de l'enfant, celui-ci ou un membre de sa famille doit personnellement comparaître devant l'autorité qui statue sur l'adoption, il y a lieu de procéder, le cas échéant, par voie de commission rogatoire lorsque la personne en question n'a pas sa résidence habituelle dans l'Etat de ladite autorité.

Article 13. Chaque Etat contractant, au moment de la signature, de la ratification ou de l'adhésion, peut faire, aux fins de l'application de l'article 4, alinéa 2, une déclaration spécifiant une ou plusieurs interdictions d'adopter consacrées par sa loi interne et fondées sur:

- l'existence de descendants du ou des adoptants;
- le fait que l'adoption est demandée par une seule personne;
- l'existence d'un lien du sang entre un adoptant et l'enfant;
- l'existence d'une adoption antérieure de l'enfant par d'autres personnes;
- l'exigence d'une différence d'âge entre le ou les adoptants et l'enfant;
- les conditions d'âge de ou des adoptants et de l'enfant;
- le fait que l'enfant ne réside pas chez le ou les adoptants.

Une telle déclaration peut être retirée à tout moment. Le retrait sera notifié au Ministère des Affaires Etrangères des Pays-Bas.

L'effet d'une déclaration retirée cessera le soixantième jour après la notification mentionnée à l'alinéa précédent.

(51) Actes et Documents, geciteerd onder (49), blz. 159.

(52) Actes et Documents, blz. 197 en 198.

(53) Actes et Documents, blz. 210.

(54) Toestand op 1.4.1971: a) ondertekend: Verenigd Koninkrijk en Zwitserland; b) geratificeerd: Oostenrijk; c) toetreding: geen enkel land (op de 26 leden; totaal aantal States: 39).

(55) J.L. Dalcq-Depoorter, op. cit., blz. 159, par. 7.

(56) J. Canivet, « Vers une troisième réforme de l'adoption », Annal. Not. Enreg., 1963, blz. 105 in fine.

(57) Verslag Hambye, blz. 86-87, nr. 4.

(58) Verslag Hambye, blz. 84, par. 2.

(59) Eigenaardige redenering, wanneer men weet dat de huidige tekst van art. 344 B.W. vele adopties uitsluit; cfr. als voorbeeld: Civ. Brux., 3.1.1970, geciteerd onder (35).

(60) De referentie opgegeven door senator Van Pé is verkeerd en daarenboven zeer onvolledig aangeduid; het is niet 1966 wel 1965; volledige referentie: Paul Jenard, J.T. 1965, « La dixième session de la Conférence de La Haye de droit international privé » blz. 65 - 69, inzonderheid: « III. Convention concernant la compétence des autorités, la loi applicable et la reconnaissance des décisions en matière d'adoption ». Dit citaat geeft trouwens alleen de tekst weer van de kommentaar van de heer Paul Jenard; senator Van Pé heeft klaarblijkelijk niet de tekst van het Verdrag zelf geraadpleegd die nochtans integraal reeds in 1965 gepubliceerd werd in « Actes et Documents », geciteerd hierboven onder (49), blz. 387-394.

(61) cfr. dit artikel, geciteerd onder (2).

(62) Cfr. o.m. C. Van Malderen, op. cit. nrs. 1 tot 20; Beroep Brussel, 27-3-1965, Pas., 1965, II, 97; S. Moureaux; studie geciteerd onder (1).

(63) Cfr. S. Moureaux, op. cit.; p. 252, par. 2.

(64) Cfr. wetsvoorstel Harmel, geciteerd onder (36), blz. 436, par. 7.

(65) Cfr. J. Canivet, geciteerd onder (3), nr. 44, blz. 37 - 38.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE.

2e Kamer. — 22 december 1970.

Voorzitter: M. Belpaire.

Raadsheer-verslaggever: M. de Vreese

Advocaat-generaal: M. Dumon.

Onzedige prenten. — Verkoop met handelsoogmerk. — Verboden tijdschriften. — Verspreiding. — Goede zeden.

In tegenstelling met wat het geval is voor de misdrijven betugeld door artikelen 383, lid 2 en 385 van het Strafwetboek, vereisen het verkopen van met de goede zeden strijdige afbeeldingen of prenten, misdrijf betugeld door artikel 383, lid 1, het met het oog op de handel in voorraad hebben van zulke afbeeldingen of prenten, misdrijf betugeld door artikel 383, lid 3, en het met een handelsoogmerk verkopen van verboden tijdschriften, misdrijf betugeld door artikel 2, 2°, van de wet van 11 april 1936, geen openbaarheid.

De bedoeling van de wetgever bij de betugeling van deze laatste misdrijven is geweest het bederven van de openbare zeden door het verspreiden van met de goede zeden strijdige geschriften, afbeeldingen of prenten te beletten. Dit verspreiden en meteen de openbare schennis van de goede zeden is ook bij niet openbaar verkopen of verspreiden mogelijk.

Baudewijn t./ ...

Gelet op het bestreden arrest, op 15 april 1970 door het Hof van beroep te Gent gewezen;

Over het eerste en het tweede middel afgeleid, het eerste uit de schending van artikel 383, leden 1 en 3, van het Strafwetboek;

het tweede, uit de schending van artikel 2, 2°, van de wet van 11 april 1936, waarbij de Regering gemachtigd wordt het binnenbrengen in België van sommige vreemde publicaties te verbieden.

doordat het bestreden arrest het openbaar karakter van de bewezen feiten aanneemt,

terwijl, eerste onderdeel, artikel 383, leden 1 en 3, van het Strafwetboek en artikel 2 van de wet van 11 april 1936 slechts van toepassing kunnen zijn wanneer bij het verkopen en/of verspreiden en het in voorraad hebben met het oog op de handel van met de openbare zeden strijdige afbeeldingen of prenten, en bij het met een handelsoogmerk invoeren, verkopen, te koop stellen of verspreiden van verboden publicaties, « openbaarheid » aanwezig is, de louter overhandiging tussen private personen van soortgelijke, steeds verschillende tijdschriftnummers, ongeacht een vage betalingsbelofte, zulke openbaarheid niet veroorzaakt doch een uitgesproken individueel karakter draagt en de individuele moraliteit niet onder te brengen is onder het domein van de « openbare zeden » waartoe voormeld artikel 383, in gemeld wetboek opgenomen onder het hoofd « openbare schennis van de goede zeden », behoort;

en doordat, het arrest aanneemt dat eiser reeds bij het bezit nemen van deze losse tijdschriftnummers met een handelsoogmerk zou hebben gehandeld,

tweede onderdeel, het arrest niet omschrijft uit welke elementen dit voor het door artikel 383, lid 3, van het Strafwetboek betugeld misdrijf noodzakelijk bestanddeel van handelsoogmerk blijkt:

Wat het eerste onderdeel betreft:

Overwegende dat, om eiser te veroordelen, het arrest beschouwt dat het vaststaat dat eiser de kwestieuze publicaties waarin de met de goede zeden strijdige afbeeldingen of prenten voorkomen heeft verkocht (inbreuk op voormeld artikel 383, lid 1), met het oog op de handel in voorraad heeft gehad (inbreuk op voormeld artikel 383, lid 3) en het verboden tijdschrift met een handelsoogmerk heeft verkocht (inbreuk op artikel 2, 2°, van de wet van 11 april 1936);

Overwegende dat, in tegenstelling met wat het geval is voor de misdrijven betugeld door de artikelen 383, lid 2, en 385 van het Strafwetboek, het verkopen van met de goede zeden strijdige afbeeldingen of prenten, misdrijf betugeld door artikel 383, lid 1, met het oog op de handel in voorraad hebben van zulke afbeeldingen of prenten, misdrijf betugeld door artikel 2, 2°, van de wet van 11 april 1936, geen openbaarheid vereisen;

Overwegende dat de bedoeling van de wetgever bij de betugeling van deze laatste misdrijven is geweest het bederven van de openbare zeden door het verspreiden van met de goede zeden strijdige geschriften, afbeeldingen of prenten te beletten; dat dit verspreiden en meteen de openbare schennis van de goede zeden ook bij niet openbaar verkopen of verspreiden mogelijk is;

Dat het onderdeel naar recht faalt;

Wat het tweede onderdeel betreft:

Overwegende dat het arrest, om de inbreuk op artikel 383, lid 3, bewezen te verklaren, beschouwt dat het vaststaat dat eiser de met de goede zeden strijdige afbeeldingen of prenten met het oog op de handel in zijn bezit heeft gehad;

Overwegende dat het arrest, bij gebrek aan conclusie op dit punt, niet gehouden was te omschrijven uit welke elementen dit handelsoogmerk blijkt;

Dat het onderdeel niet kan worden aangenomen;

Over het derde middel, afgeleid uit de schending van artikel 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest, door als stelregel aan te nemen dat elke sexueel prikkelende afbeelding strijdig is met het huidige begrip van de goede zeden, onvoldoende antwoordt op de conclusie van eiser; dat het zodoende tevens een regel huldigt die, zoals blijkt uit de in die conclusie nader omschreven rechtspraak en advies van de Minister van Justitie, vandaag volkomen wordt tegengesproken;

Overwegende dat, nu het middel niet aanduidt op welk verweer of exceptie het arrest niet antwoordt, het middel in zover het een gemis aan antwoord op de conclusie aanvoert, niet ontvankelijk is;

Overwegende dat, nu het arrest geenszins stelt dat elk sexueel prikkelende afbeelding strijdig is met het huidige begrip van de goede zeden, het middel voor het overige feitelijke grondslag mist;

En overwegende voor het overige dat de substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;
Veroordeelt eiser in de kosten.

HOF VAN CASSATIE.

1e Kamer. — 22 januari 1971.

Afdelingsvoorzitter-verslaggever : M. Rutsaert

Advocaat-generaal : M. Detournay.

Advocaten : MM. Bayart en Van Ryn.

Scheiding en deling. — Erfelijke herkoop. — Medeërfgenaam draagt een onverdeeld recht op een alleenstaand onroerend goed over. — Toepassing van art. 841 B.W. — Vereiste.

Art. 841 B.W. betreft alleen de overdracht van een recht op de nalatenschap en heeft tot doel te voorkomen dat derden zich met familiezaken inlaten en bij de verdeling van nalatenschappen moeilijkheden verwekken.

Wanneer door een medeërfgenaam slechts een onverdeeld recht op een alleenstaand onroerend goed is overgedragen, is art. 841 B.W. slechts van toepassing als het gaat om de overdracht van een onverdeeld recht in een onroerend goed dat de gehele nalatenschap of de onroerende universaliteit ervan uitmaakt.

Mooris t./ Dekens en Gilissen.

Gelet op het bestreden arrest, op 14 november 1969 door het Hof van beroep te Luik gewezen ;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 841, 1319 en 1320 van het Burgerlijk Wetboek.

doordat het bestreden arrest, in uitvoering van het op 9 mei 1969 ten deze geveld arrest, beslist dat de verweerdere toegelaten worden tot naasting van de twee derden van het perceel grond dat zij in onverdeeldheid met eiser bezitten, bedoeld perceel gelegen ter plaatse «in het Gaarveld», gekadastréerd sectie F, deel van nummer 252, 1, zulks om de reden dat de betwiste strook grond deel uitmaakte van de nalatenschap van de ouders van verweerder en van degenen die hun erfelijke rechten daarop aan eiser afstonden, dat deze nalatenschap in het jaar 1955 vereffend werd, maar dat de besproken strook, hetzij bij vergetelheid, hetzij wegens vergissing nopens het eigendomsrecht daarop, buiten de verdeling gelaten werd, en dat de stelling van eiser in rechte ongegrond is, in zover zij stelt dat het recht op erfelijke herkoop, overeenkomstig artikel 841 van het Burgerlijk Wetboek, voor de erfgenamen slechts bestaat wanneer de medeërfgenaam zijn erfdeel «in globo» of een evenredig deel ervan heeft afgestaan aan een derde, maar dat gezegd recht integendeel niet kan uitgeoefend worden wanneer de afstand slechts het onverdeeld recht van de erfgenaam in een bepaald goed of in bepaalde goederen van de nalatenschap tot voorwerp heeft, en om de reden dat het perceel grond waarvan sprake nimmer een wel geïndividualiseerd en afzonderlijk onroerend goed uitgemaakt heeft, zomin op het ogenblik van het openvallen van de nalatenschap als op het ogenblik van het vellen van het bestreden arrest, dat het nooit een kadastrale identificatie heeft gekend, hetgeen tot gevolg heeft dat het door de rechtsleer ingevoerd onderscheid geen toepassing vindt, en dat het om een successorale en niet om een gewilde onverdeeldheid gaat gezien het bij vergissing was dat de strook grond niet begrepen werd in de initiale verdeling van de nalatenschap;

terwijl, eerste onderdeel, nu de afstand door sommige erfgenamen aan een derde gedaan niet op het geheel of op een quotiteit van hun erfelijke rechten, maar op hun erfelijke rechten in een afzonderlijk onroerend goed slaat, de andere erfgenamen het door artikel 841 van het Burgerlijk Wetboek ingestelde recht van erfelijke herkoop

niet kunnen uitoefenen, ook indien het goed nooit, hetzij in een akte, hetzij in de bescheiden van het kadaster met volkomen nauwkeurigheid geïdentificeerd werd, en ook indien het niet opzettelijk maar bij vergissing was dat gezegd onroerend goed in de verdeling van de nalatenschap niet begrepen werd ;

tweede onderdeel, nu de akten tussen eiser, enerzijds, en Jozef Dekens en Martin Dekens, broeders van verweerder, anderzijds, op 3 oktober 1966 en op 8 februari 1967 voor notaris Van Soest te Hasselt verleden, vermelden dat ieder van gezegde broeders aan eiser afstand deed van zijn onverdeeld aandeel, zijnde één derde, in een perceel gracht gelegen aan de Jagerstraat, ter plaatse genaamd «In het Gaarveld», gekadastréerd, sectie F, deel van nummer 252, 1, groot volgens grafische berekeningen 56 vierkante meter, zoals dit perceeltje afgebeeld staat in gele kleur op een plan opgemaakt op 5 mei 1965 door de meetkundige-schatter Haegdorens te Hasselt, welk plan na ondertekening «ne varietur» door partijen en de instrumenterende notaris aan de voormelde akte van 3 oktober 1966 gehecht werd, het bestreden arrest, door te beslissen dat, zelfs op het ogenblik dat het geveld werd, de betwiste strook grond nimmer een wel geïndividualiseerd en afzonderlijk onroerend goed uitgemaakt heeft, de bewijskracht heeft miskend welke door de artikelen 1319 en 1320 van het Burgerlijk Wetboek wordt gehecht aan gezegde vermeldingen die in de akten van 3 oktober 1966 en 8 februari 1967 voorkomen ;

derde onderdeel, het tegenstrijdig is te beslissen, enerzijds, dat de betwiste strook nooit een wel geïndividualiseerd en afzonderlijk onroerend goed uitgemaakt had, ook niet op het ogenblik van het vellen van het bestreden arrest, en anderzijds, in uitvoering van het op 9 mei 1969 gevelde arrest, dat het gaat om een perceel grond gelegen ter plaatse «in het Gaarveld», gekadastréerd, sectie F, deel van nummer 252, 1, zulks nu gezegd arrest van 9 mei 1969 daarbij constateert dat het gaat om een strook grond, met een oppervlakte van 56 vierkante meter, voorheen een afwateringsgracht die thans gedempt is, en gelegen tussen de erven van de gedingvoerende partijen, zodat het bestreden arrest, ten eerste, de bewijskracht heeft miskend welke door de artikelen 1319 en 1320 van het Burgerlijk Wetboek gehecht wordt aan de vermeldingen welke in gezegd arrest van 9 mei 1969 voorkomen, en ten tweede, wegens de hoger aangeklaagde tegenstrijdigheid, niet, overeenkomstig artikel 97 van de Grondwet, naar behoren gemotiveerd is :

Wat het eerste onderdeel betreft :

Overwegende dat het bestreden arrest aan de verweerdere het recht toekent om tot de bij artikel 841 van het Burgerlijk Wetboek bepaalde naasting over te gaan van een strook grond, die voor twee derden aan eiser toebehoort om ze van de broeders van verweerder Louis Dekens te hebben afgekocht ;

Overwegende dat het door vermeld artikel gestelde recht, om een niet-erfgerechtigde uit de verdeling van een nalatenschap te weren, slechts van toepassing is wanneer een medeërfgenaam zijn recht op de nalatenschap, dat wil zeggen op het geheel van de nalatenschap of op een quotiteit ervan, aan bedoelde niet-erfgerechtigde onder bezwarende titel heeft overgedragen ;

Overwegende dat het hof van beroep constateert dat bewuste strook bij vergetelheid of bij vergissing niet in de oorspronkelijke verdeling begrepen werd en ertoe besluit dat de bij artikel 841 bepaalde naasting ook kan uitgeoefend worden wanneer door een medeërfgenaam slechts een onverdeeld recht op een alleenstaand onroerend goed werd overgedragen ;

Overwegende dat, in dit laatste geval, artikel 841, dat alleen de overdracht van een recht op de nalatenschap betreft en tot doel heeft te voorkomen dat derden zich

met familiezaken zouden inlaten en bij de verdeling van nalatenschappen moeilijkheden zouden verwekken, niet van toepassing is, behoudens wanneer het zou gaan om de overdracht van een onverdeeld recht in een onroerend goed dat de gehele nalatenschap of de onroerende universaliteit ervan zou uitmaken; dat uit de vaststellingen van het arrest geenszins blijkt dat zulks zich thans voordoet; dat de omstandigheid dat de strook grond, waarvan sprake, bij vergetelheid of bij vergissing niet in de oorspronkelijke verdeling opgenomen werd of dat deze strook nimmer een wel geïndividualiseerd en afzonderlijk goed zou hebben uitgemaakt niet volstaat om de erfelijke herkoop toe te laten;

Overwegende dat het arrest dienvolgens zijn beslissing niet wettelijk heeft gerechtvaardigd;

Dat het eerste onderdeel van het middel gegrond is;

Om die redenen,

Vernietigt het bestreden arrest;

Beveelt dat melding van dit arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Houdt de kosten aan om erover door de rechter in feitelijke aanleg te worden beslist;

Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Gent.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 5 februari 1971.

Voorzitter: M. Wauters.

Raadsheer-verslaggever: M. Naulaerts.

1e Advocaat-generaal: M. Mahaux.

Advocaten: Mrs. Ansiaux en Bayart.

Handelshuur. — Toepassingsvereisten voor de regelen betreffende de handelshuur. — Daadwerkelijk gebruik.

Het «gebruik», bedoeld in art. 1 van de handelshuurwet onderstelt het akkoord van de partijen, maar mag geen louter theoretisch gebruik zijn: het moet daadwerkelijk verwezenlijkt worden door de huurder of door de onderhuurder tegenover de verhuurder. Omdat de huur onder de toepassing van de regels betreffende de handelshuur zou vallen is het niet voldoende dat de partijen bij het aangaan van de overeenkomst de bedoeling hebben gehad aan het onroerend goed de door de wet vereiste bestemming te geven, indien zij die bedoeling niet tot werkelijkheid hebben gebracht.

Nu het vonnis in feite vaststelt dat de huurder tussen de aanvangsdatum van de huur en de datum waarop hij aan de verhuurders de huuropzegging betekende, geen kleinhandel in de verhuurde goederen heeft opgericht, beslist het wettelijk dat de huurder zich niet op art. 3, lid 3 handelshuurwet, kan beroepen om de huurovereenkomst te beëindigen voor het verstrijken van de overeengekomen termijn van 27 jaren.

N.V. Sarma t./Coolens e.a.

Gelet op het bestreden vonnis, op 10 oktober 1969 in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van de eerste aanleg te Gent;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1 van de wet van 30 april 1951 op de handelshuurovereenkomsten, gewijzigd bij artikel 1, 1°, van de wet van 29 juni 1955, en 97 van de Grondwet, doordat de rechtbank, na vastgesteld te hebben dat uit de bewoordingen van de huurovereenkomst die op 16 fe-

bruari 1960 tussen partijen voor een duur van 27 jaren werd aangegaan blijkt dat de verhuurde goederen bestemd werden tot het drijven van kleinhandel, niettemin heeft verklaard dat artikel 1 van de wet op de handelshuurovereenkomsten niet toepasselijk was omdat de bedoelde onroerende goederen niet werden gebruikt tot het drijven van kleinhandel, dit wil zeggen dat tweede eiseres niet daadwerkelijk de bestemming die aan deze goederen door huurovereenkomst werd gegeven heeft verwezenlijkt, terwijl artikel 1 van de wet van 30 juli 1951, gewijzigd bij artikel 1 van de wet van 29 juni 1955, toepasselijk is op al de onroerende goederen die, uitdrukkelijk of stilzwijgend, bij de ingentreding van de huurder, in hoofdzaak bestemd zijn tot het drijven van kleinhandel, zonder dat voor de toepassing van de wet vereist is dat deze bestemming werd verwezenlijkt door de effectieve uitoefening van de handel, zodat, bedoeld artikel 1 wel toepasselijk was:

Overwegende dat luidens artikel 1 vervat in de wet van 30 april 1951, vervangen door artikel 1, 1°, van de wet van 29 juni 1955, zoals de nederlandse tekst ervan ingevoerd werd door de wet van 30 december 1961, de bepalingen van de afdeling II bis van hoofdstuk II van titel VIII van boek III van het Burgerlijk Wetboek, houdende de regels betreffende de handelshuur in het bijzonder, van toepassing zijn op de huur van onroerende goederen of gedeelten van onroerende goederen, die hetzij uitdrukkelijk of stilzwijgend vanaf de ingentreding van de huurder, hetzij krachtens een uitdrukkelijke overeenkomst van partijen in de loop van de huur, door de huurder of door de onderhuurder in hoofdzaak «gebruikt» worden voor het uitoefenen van een kleinhandel of voor het bedrijf van ambachtsman die rechtstreeks in contact staat met het publiek;

Overwegende dat het «gebruik», bedoeld in dit artikel zo het een akkoord van de partijen onderstelt, nochtans geen louter theoretisch gebruik mag zijn; dat het daadwerkelijk verwezenlijkt moet worden door de huurder of door de onderhuurder tegenover de verhuurder;

Dat derhalve, opdat de huur onder de toepassing van even vermelde regels zou vallen, het niet volstaat, zoals in het middel betoogd wordt, dat de partijen bij het aangaan van de overeenkomst de bedoeling hebben gehad aan het onroerend goed de door de wet vereiste bestemming te geven, indien zij die bedoeling niet tot werkelijkheid hebben gebracht;

Overwegende dat het vonnis in feite vaststelt, zonder dienaangaande bestreden te worden, dat tussen 1 maart 1960, datum waarop de huur een aanvang heeft genomen, en 28 augustus 1968, datum waarop de huuropzegging aan de verweerders betekend werd, geen kleinhandel door eiseres in de verhuurde goederen werd opgericht;

Dat het vonnis aldus wettelijk heeft beslist dat eiseres zich niet op artikel 3, lid 3, van hoogvermelde wet kon beroepen om de huurovereenkomst te beëindigen voor het verstrijken van de overeengekomen termijn van 27 jaren;

Dat het middel naar recht faalt;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 1 en 3 van de wet van 30 april 1951 op de handelshuurovereenkomsten, zoals gewijzigd bij de wet van 29 juni 1955,

doordat het bestreden vonnis, na vastgesteld te hebben dat de gehuurde goederen bestemd waren tot het drijven van een kleinhandel, niettemin beslist dat de wet van 30 april 1951 door de huurder niet kan ingeroepen worden omdat de huurovereenkomst niet uitdrukkelijk heeft voorzien dat deze wet «in elk geval» zou toepasselijk zijn, dit wil zeggen «zelfs indien de gehuurde goederen niet gebruikt worden voor het drijven van een kleinhandel»,

terwijl de wet van 30 april 1951 toepasselijk is van zodra, zoals terzake, de huurovereenkomst voorziet dat de gehuurde goederen bestemd zijn voor het drijven van een kleinhandel, zonder dat hierbij moet voorzien worden dat deze wet toepasselijk zal blijven indien deze bestemming niet verwezenlijkt wordt of ophoudt verwezenlijkt te zijn :

Overwegende dat het bestreden vonnis, na wettelijk te hebben beslist, zoals uit het antwoord op het eerste middel blijkt, dat eiseres de toepassing van de regels betreffende de handelshuur niet kon vorderen op grond van de wettekst zelf, eraan toevoegt dat zij die toepassing evenmin kan vorderen op grond van een bijzonder beding van de huurovereenkomst, nu de overeenkomst zodanig beding niet bevat ;

Dat het zodoende geen van de in het middel vermelde wetsbepalingen schendt ;

Dat het middel niet kan aangenomen worden ;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening ;

Veroordeelt eiseres in de kosten.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

8e Kamer. — 30 oktober 1970.

Voorzitter : M. Verwilghen.

Raadsheren : M.M. Delva en Dieudonné.

Advocaten : Mrs. Schuermans en Calloud de Fauteur.

Verzekeringen. — Motorrijtuigen. — Globale verzekering met verlaagde premie, maar met behoud van de oorspronkelijke voorwaarden. — Verzekering voor bezoldigd vervoer van goederen. — Bezoldigd vervoer van personen. — Verzwaring. — Verzuim de verzekeraar in te lichten. — Goede trouw.

In een aanhangsel bij een polis was bedongen : « De verzekeringsnemer bezit thans vier voertuigen die tegelijkertijd in omloop worden gebracht gedekt door onderhavige polis en deze gemeen nr. 6.119.711 - 6.101.866 en 5.705.271. » Uit de voorhanden zijnde gegevens blijkt dat dit beding betekent dat voor de vier polissen een premievermindering wordt toegestaan, niet dat de verzekeringsnemer de specifieke dekking van de vier polissen geniet voor elk van de vier voertuigen zonder onderscheid.

Het voertuig waarmee het ongeval werd veroorzaakt, werd gebruikt op een wijze die niet beantwoordt aan de specifieke in de overeenstemmende polis bedongen voorwaarden, aangezien het luidens die polis enkel voor « wandelingen en bezoldigd vervoer van goederen » mocht aangewend worden, terwijl vaststaat dat het op het tijdstip van het ongeval voor bezoldigd vervoer van personen werd gebezigd. Deze kennelijke verzwaring van het verzekerde risico was niet door de polis gedekt. De goede trouw van de verzekeringsnemer neemt niet weg dat zijn foutief verzwijgen de nietigheid van het contract (art. 9 verzekeringswet) of in alle geval de opheffing van de risicodekking (art. 31) meebrengt.

N.V. Belgische Bijstand t./ Omloop.

Gezien, in regelmatige vorm overgelegd, de door de wet vereiste processtukken ;

Overwegende dat het hoger beroep, regelmatig naar vorm en tijd, ontvankelijk is ;

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering, die door de eerste rechter werd afgewezen, strekte tot terugbetaling aan de N.V. Verzekeringsmaatschappij De Belgische Bijstand van een globaal bedrag van 768.770 fr. in hoofdsom, met de vergoedende en de gerechtelijke intresten, gelijk aan het totaal van de door haar als verplichte verzekeraar uitgekeerde vergoedingen ingevolge een dodelijk verkeersongeval waarvan de volledige aansprakelijkheid de aangestelde van haar verzekerde, Omloop Frans, ten laste valt ;

Overwegende dat de doelstelling en de rechtsgronden van deze regres-vordering in het bestreden vonnis omstandig worden toegelicht ; dat het Hof desaan gaande naar de uiteenzetting van de eerste rechter verwijst ;

Overwegende dat de N.V. De Belgische Bijstand tegen het bestreden vonnis de volgende twee grieven inbrengt :

1. de eerste rechter heeft ten onrechte geoordeeld dat het wijzigend aanhangsel nr. 2851661, gedagtekend 27 oktober 1961 en niet 21 oktober 1961, zoals bij vergissing halfweg de voorlaatste bladzijde van het vonnis vermeld — betreffende polis 5.608.377, waarbij het kwestieuze voertuig V.W. 1957, regeringsplaat F 1777 verzekerd werd, « blijkbaar de bedoeling had » — en er ook niets anders zou in opgenomen zijn — dat de vier voertuigen van verweerder (Omloop Frans) onder dekking van de vier gemeen verklaarde polissen, zonder onderscheid en zelfs tegelijkertijd mochten in omloop worden gebracht ;

2. de eerste rechter heeft ten onrechte geoordeeld dat niet met zekerheid kon worden vastgesteld of geïntimeerde zijn voertuig met volstrekt onvoldoende remdoeltreffendheid in het verkeer heeft gebracht ;

Wat de dekking van het verzekeringsrisico betreft :

Overwegende dat het wijzigend aanhangsel nr. 2851661 van 27 oktober 1961 betreffende polisnummer 5.608.377 vermeldt : « Er wordt verklaard en aangenomen tussen partijen dat de voorwaarden van de polis als volgt gewijzigd worden : De verzekeringnemer bezit thans vier voertuigen dewelke tegelijkertijd in omloop worden gebracht gedekt door onderhavige polis en deze gemeen nr. 6.119.711 - 6.101.866 en 5.705.271 - Waarvan akte » ;

Dat hetzelfde aanhangsel onderaan preciseert : « Zonder andere wijzigingen aan de clausulen noch bijzondere voorwaarden van het contract. Onderhavig aanhangsel zal bij voormelde polis gevoegd blijven om slechts één en hetzelfde contract uit te maken en te zamen met haar te dienen om de wederzijdse rechten der partijen te regelen » ;

Overwegende dat de voorhanden zijnde gegevens en bescheiden de overtuiging wettigen dat de draagwijdte van het aanhangsel nr. 2851661 van 27 oktober 1961 niet kan zijn dat Omloop Frans de specifieke dekking van de vier in dit aanhangsel vermelde polissen zou genieten voor elk van de vier daarin bedoelde voertuigen, zonder onderscheid ;

Dat dergelijke interpretatie wordt ontzenuwd door het aangehaalde beding naar luid waarvan geen andere wijzigingen aan de clausulen en de bijzondere contractuele voorwaarden zijn aangebracht, d.w.z. geen andere dan de gemeenschappelijke wijziging die verband houdt met het gelijktijdig in omloop brengen van de vier voertuigen ;

Overwegende daarentegen dat de inhoud van meergemeld aanhangsel nr. 2851661 zijn volledige verklaring vindt in het aanhangsel nr. 2851561 van dezelfde datum, 27 oktober 1961, betreffende polis nr. 5.705.271 waarheen in eerstgenoemd aanhangsel verwezen wordt ; dat het aanhangsel nr. 2851561 uitdrukkelijk bedingt : « Daar verzekeringnemer (Omloop Frans) een nieuw voertuig laat

waarborgen door afzonderlijke polis nr 6.119.711 hetwelk tegelijkertijd in omloop mag worden gesteld, wordt de vermindering voor meerdere voertuigen gebracht op 7,5%.

Dat de eerste rechter deze premievermindering op de reeds bestaande polissen heeft aanvaard; dat Omloop Frans in conclusies de motivering van de eerste rechter bijtreedt en tot de zijne maakt;

Dat derhalve voor het beding in aanhangsel nr 2851661 «De verzekeringnemer bezit thans vier voertuigen dewelke tegelijkertijd in omloop worden gebracht gedekt door onderhavige polis (nr 5.608.271) en deze gemeen nr 6.119.711-66.101.866 en 5.705.271» geen andere zinvolle en met de contractuele toestand van partijen verenigbare verklaring mogelijk is, dan dat de vier polissen krachtens dit beding een gemeenschappelijke premievermindering genieten voor de vier thans in omloop zijnde voertuigen;

Overwegende dat uit wat voorafgaat volgt dat het voertuig V.W. 1957-nummerplaat F 1777, waarmede Eloot, aangestelde van Omloop Frans, op 25 juni 1962 te Geel het ongeval veroorzaakte werd gebruikt op een wijze die niet beantwoordt aan de specifieke in de overeenstemmende polis nr 5.608.377 bedongen voorwaarden; dat dit voertuig luidens de polis enkel mocht worden aangewend voor «wandelingen en vervoer van zaken voor eigen rekening», terwijl het vaststaat dat op het tijdstip van het ongeval ditzelfde voertuig werd gebezigd voor het bezoldigd vervoer van personen; dat deze kennelijke verzwaring van het verzekerde risico door de polis niet was gedekt.

Overwegende dat Omloop Frans ofwel bij het afsluiten van het contract bedoeld in polis nr 5.608.377 dit essentieel risico verzwarend bestanddeel heeft verzwegen, in welk geval het contract krachtens artikel 9 van de verzekeringswet nietig zou zijn, ofwel in de loop van het contract meer bepaald na invoeging van het aanhangsel nr 2.851.661 buiten weten van de N.V. De Belgische Bijstand het risico in deze zin heeft verzaamd, derwijze dat indien de nieuw geschapen toestand op het ogenblik van het contractsluiten had bestaan en ter kennis was geweest van voornoemde verzekeringsmaatschappij, deze laatste het contract niet of mits andere voorwaarden zou hebben afgesloten, in welk geval haar verzekeringsverplichting luidens artikel 31 van gemelde wet een einde zou hebben genomen;

Overwegende dat verweerder in hoger beroep, Omloop Frans, tevergeefs argumenteert:

1. dat indien het ongeval was veroorzaakt met een ontleende vervangwagen dit risico zou gedekt zijn geweest; dat indien, zoals terecht door de eerste rechter aangenomen, de uitbreiding van de verzekeringswaarborg tot een vervangend voertuig overeenkomstig artikel 11 b van de polis, geldt ten aanzien van een vreemd voertuig dat aan een derde toebehoort, dit beding geen dekking van verzaamd risico inhoudt; dat in casu geen vreemd voertuig werd aangewend;

2. dat de vervoerde personen slechts lichte verwondingen opliepen, zodat er geen feitelijke verzwaring van het gedekte risico zou voorhanden zijn; dat deze opwerping zonder draagwijdte is in rechte, daar het regresrecht van de verzekeraar wegens niet aangegeven wijziging van de gebruikswijze, met risicoverzwaring, niet afhankelijk is van de feitelijke totstandkoming van een ongeval en de daardoor toegebrachte schade;

3. dat hij in dwaling werd gebracht door wat hij noemt de «dubbelzinnige termen» van het aanhangsel nr 2.851.661, en dat hij te goeder trouw heeft gehandeld; dat, zoals hoger gezegd, dit aanhangsel uitdrukkelijk laat blijken dat het gelijktijdig in omloop brengen van de vier voertuigen onder gemeenschappelijke gunstpremie, geen afbreuk doet van de andere clausules en bijzondere contractuele voorwaarden; dat het Omloop Frans als verzekeringnemer toekwam, bij twijfel over de betekenis van de termen die hem dubbelzinnig voorkomen, zijn ver-

zekeraar van de voorgenomen risico wijziging in te lichten; dat de goede trouw die hij inroept niet wegneemt dat zijn verzuim hier een foutief verzwijgen impliceert dat de nietigheid van het contract (artikel 9 wet van 11 juni 1874) of in elk geval de opheffing van de risicodekking (artikel 31 van dezelfde wet) met zich brengt;

4. dat eiseres in hoger beroep N.V. De Belgische Bijstand stilzwijgend heeft verzaakt aan het uitoefenen van zijn verhaal door desbetreffende polissen te laten lopen en door de premien te innen, zulks tot in 1965; dat het tijdelijk behoud van de contracten na het ongeval geen aanvaarding insluit van de aangevochten risico-verzwaring welke tegen de inhoud van deze contracten indruist; dat het regresrecht van de N.V. De Belgische Bijstand, tegen wie geen vermoeden van afstand van recht kan worden ingeroepen, daardoor niet wordt aangetast;

Wat de zware fout betreft een voertuig met ontoereikend remvermogen in het verkeer te hebben gebracht:

Overwegende dat de zware fout die de N.V. De Belgische Bijstand uit de gegevens van de strafrechtelijke informatie en onder meer uit de verklaringen van Eloot, aangestelde van Omloop Frans, en van de getuigen meent te mogen afleiden, niet naar eis van recht bewezen is; dat Eloot verklaart hoe de rem niet functioneerde en afbrak, maar tevens preciseert: «Tussen Mol en Geel heb ik niet gevoeld dat er iets mankeerde aan de reminrichting», dat de genaamden Stuer, Bostyn, Mus en Danckaert enkel getuigen waren van het feit dat Eloot op het ogenblik van het ongeval de controle over zijn remmen verloren had;

Overwegende dat het Hof anderzijds de eerste rechter bijtreedt waar hij in het gerechtelijk expertise-verslag Keusters en het commentaar van de deskundige Penninckx, uitgebracht ten behoeve van Omloop Frans, evenmin het bewijs vindt dat laatstgenoemde zijn voertuig met ontoereikend remvermogen in het verkeer bracht;

Overwegende dat het door Omloop Frans in ondergeschikte orde geformuleerde bewijsoanbod vooreerst ongelegen voorkomt, meer dan acht jaar na de feiten; dat de gekwoteerde feiten bovendien niet pertinent zijn;

Overwegende dat, gelet op bovengaande beschouwingen, het verhaal van de N.V. De Belgische Bijstand gegrond voorkomt in zover het is gefungeerd op de risico-verzwaring welke naar aanleiding van het ongeval op 25 juni 1962 aan het licht is gekomen;

Overwegende dat zij haar eis momenteel beperkt tot toekenning van een provisioneel bedrag van 24.000 frank, dat als zodanig niet wordt betwist;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk en gegrond;

Doet het bestreden vonnis te niet;

Verklaart de vordering van de N.V. De Belgische Bijstand in principe gegrond;

Veroordeelt Omloop Frans om aan de N.V. De Belgische Bijstand de provisionele som van 24.000 frank te betalen;

Verwijst Omloop Frans in de kosten van beide aanleggen.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN BEROEP TE GENT

3e Kamer. — 25 juni 1970.

Wn. Voorzitter: M. Moerenhout.
Raadsheren: MM. Verheggen en Dujardin.
Advokaat-generaal: M. Bonte.
Advokaat: Mr. J. Kickx.

1. Jacht. — Jacht op gronden van een kerkfabriek. — Klacht door een niet rechthebbende. — Ambtshalve vervolging.
2. Kerkfabriek. — Verhuring van jachtrechten.

1. *De vergissing betreffende het eigendomsrecht van gronden, waarop gejaagd wordt, levert in de onderhavige zaak geen straffeloosheid op. De verdachte heeft immers niet, vooraleer op de gronden van de kerkfabriek te jagen, zoals een normaal omzichtig mens zou gedaan hebben, alle nuttige inlichtingen ingewonnen om er zich van te vergewissen dat hij niet jaagde op grond, waarover hij geen jachtrecht bezat.*

De klacht van een niet rechthebbende van het jachtrecht over de grond van een openbare instelling (kerkfabriek) is niet ontvankelijk. Daartegenover wordt de strafvordering rechtsgeldig ambtshalve ingesteld (artt. 4 en 26 van de wet op de jacht van 28 februari 1882).

2. *De pastoor, die geen bijzonder mandaat van de raad van de kerkfabriek bezit om bij afwijking van art. 60 van het decreet van 30 december 1809 het jachtrecht in der minne of bij mondelinge overeenkomst te verpachten, kan geen geldige toelating verlenen om op een grond van de kerkfabriek te jagen.*

O. M. t./ Cocquyt.

..... ten einde terecht te staan ter zake van te Evergem op 15 oktober 1969 te eniger tijd en/of op enigerlei wijze te hebben gejaagd op andermans grond, zonder toestemming van de eigenaar of van zijn rechthebbende, die klacht doet.....

Overwegende dat het Openbaar Ministerie en de beklagde tijdig en in rechtsgeldige vorm hoger beroep hebben ingesteld;

Overwegende dat de verjaring van de strafvordering tijdig en op rechtsgeldige wijze werd gestuit door de dagvaarding dd. 16-12-1969 op verzoek van het Openbaar Ministerie door gerechtsdeurwaarder Casimir Naudts te Zaffelare, op 22-12-1969 betekend aan de beklagde, door het ter zitting op 4-2-1970 door de rechtbank van eerste aanleg te Gent gedane onderzoek van de zaak en de getroffen beslissing de zaak in voortzetting te verschuiven naar een latere terechtzitting, door het hoger beroep door het Openbaar Ministerie tegen het aangevochten vonnis op 27-3-1970 ingesteld;

Overwegende dat gebleken is dat de beklagde zonder toestemming van de eigenaar of van enige rechthebbende heeft gejaagd op grond, eigendom van de openbare instelling de Kerkfabriek van Kluizen, grond waarover hij geen jachtrecht bezat;

dat hij aanvoert dat hij in de mening verkeerde dat kwestige grond eigendom was van mevrouw Maertens de Noordhout, die eigenares is van gronden waarover de beklagde het jachtrecht bezit en welke palen aan het perceel eigendom van de Kerkfabriek;

dat de vergissing door de beklagde ingeroepen geen grond van straffeloosheid is: beklagde heeft niet vooraleer op de grond eigendom van de Kerkfabriek te jagen, zoals een normaal omzichtig mens het zou hebben gedaan alle nuttige inlichtingen ingewonnen om er zich van te

vergewissen dat hij niet jaagde op grond waarover hij geen jachtrecht bezat;

Overwegende dat de klager de rechthebbende niet is van het jachtrecht over de grond eigendom van de Kerkfabriek van Kluizen;

dat zijn klacht dan ook niet ontvankelijk is;

dat klager enkel van de heer pastoor Bouckaert die lid is van het bureau van de kerkmeesters en van de kerkraad van voormelde Kerkfabriek de toelating had bekomen, zonder enige vergoeding, om op kwestige grond te jagen;

dat de heer Bouckaert geen bijzonder mandaat had van de kerkraad van de Kerkfabriek te Kluizen om het jachtrecht op deze grond te verpachten in der minne en bij mondelinge overeenkomst, bij afwijking van het bepaalde bij art. 60 van het decreet van 30-12-1809;

Overwegende dat het jachtrecht over deze grond op het tijdstip van het telastegelegde feit aan niemand was verpacht;

Overwegende dat de strafvordering wegens inbreuk op de bepaling van artikel 4 van de wet van 28-2-1882 op de jacht gepleegd op deze strook grond eigendom van voormelde openbare instelling, op rechtsgeldige wijze ambtshalve is ingesteld; (art. 26, alinea 2 wet 28-2-1882);

dat het ter zake voor de rechtsgeldigheid van de uitoefening van de strafvordering door het Openbaar Ministerie zonder belang is dat ze pas werd ingesteld nadat door klager klacht was ingediend;

Overwegende dat de straf door de eerste rechter uitgesproken rechtmatig is en gepast voorkomt;

Op deze gronden,

Het Hof,

rechtdoende op tegenspraak;

Gelet op de wetsbepalingen door de eerste rechter ingeroepen, en daarenboven op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935, en artikelen 185 en 211 van het Wetboek van Strafvordering,

al deze wetsbepalingen door de heer Voorzitter ter terechtzitting van heden aangeduid;

Ontvangt de hogere beroepen, erover uitspraak doende, Bevestigt het aangevochten vonnis;

Veroordeelt de beklagde in de kosten van de aanleg, gevallen aan de zijde van het Openbaar Ministerie.

NOOT

1. De telastelegging gaat uit van een regelmatige verhuring van de jacht. In dit geval is het plegen van onrechtmatige jachtdaden op andermans grond inderdaad een klachtmisdrijf. In tegenstelling met de Nederlandse, Luxemburgse en Duitse wetgeving, waar de vervolging door het Openbaar Ministerie steeds ambtshalve geschiedt, vereist artikel 26 van de Belgische jachtwet van 28 februari 1882 naar het voorbeeld van de Franse wet, voor de beteugeling der wildstoperij op andermans grond een klacht van de benadeelde eigenaar of zijn rechthebbende. Ook al werd de overtreding begaan op de eigendom die deel uitmaakt van het privaats domein van de staat, de provincie, de gemeente of een openbare instelling zoals i.c. de kerkfabriek van Kluizen, toch blijft ingeval van verhuring van de jacht, de klacht van de houder van het jachtrecht onontbeerlijk (L. Ulrix, *Jacht*, n° 468, blz. 150, APR).

2. De verhuring van een jacht die toebehoort aan een kerkfabriek moet geschieden volgens de voorschriften van artikel 60 van het Decreet van 30 december 1809. Hierbij wordt bepaald dat «de verpachting, het beheer en de administratie van de huizen en plattelandsgoederen die aan kerkfabrieken behoren, door het bureau van de kerkmeesters worden verricht op de manier die voorgeschreven werd voor de gemeentegoederen».

Wij laten hierbij in het midden of de verpachting van het jachtrecht al dan niet de kenmerken van een gewone verhuring vertoont (Brussel, 20 januari 1877, *Pas.*, 1877, II, 75;

Cass., 11 januari 1926, *Pas.*, 1926, I, 165; Rb Hoei, 8 juli 1942, *Revue de l'Administration*, 1946, 86; L. Ulrix, l.c., n° 117, blz. 51). De regels van het administratief recht inzake verhuring door openbare instellingen, blijven immers van kracht, ongeacht de bijzondere aard van de jachtverpachting of de toepassing van artikel 1743 van het Burgerlijk wetboek.

3. Artikel 60 van het Decreet van 30 december 1809 verwijst naar de vormen die voorgeschreven zijn inzake verhuring van gemeentegoederen, hetgeen in feite neerkomt op de toepassing van artikel 81 van de Gemeentewet. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt naargelang de belangrijkheid der gemeenten. Kluizen telt minder dan 5.000 inwoners en is bovendien geen arrondissementshoofdplaats, zodat het een niet-ontvoogde gemeente betreft die onder het toezicht van de arrondissementscommissaris van Gent staat.

Welnu, gemeenten die onder de bevoegdheid van arrondissementscommissarissen staan, moeten de akten van verhuringen en aanbestedingen, met de lastkohieren, ter goedkeuring aan de bestendige deputatie van de provinciale raad (i.c. van Oost-Vlaanderen) overleggen. Dit geldt dus hier zowel voor de kerkfabriek als de gemeente Kluizen.

Daar de wet geen beperking stelt op de wijze waarop dit toezicht moet worden uitgeoefend, moet het betrekking hebben op alle gegevens van de huurovereenkomst en dus ook op de prachtprijs. De toezichthoudende overheid heeft tot plicht de kerkfabriek te wijzen op de onwettigheden welke zij gebeurlijk zou vaststellen in de haar voorgelegde akten (Raad van State, Kerkfabriek van de St.-Niklaaskerk te Luttre, n° 12. 716, 14 december 1967).

4. Het is echter onjuist te beweren dat er geen rechtsmiddel meer openstaat tegen de beslissing van de bestendige deputatie (A. de Corswarem, *De la législation civile des cultes et spécialement de l'administration des fabriques d'églises*, 2e édition, n° 546, blz. 476; R.P.D.B., v° Cultes, n° 1089, blz. 505). Bij toepassing van artikel 125 van de provinciale wet, kan de gouverneur, voor zover het algemeen belang gekrenkt wordt, binnen de 10 dagen van de beslissing van de bestendige deputatie in beroep gaan bij de Regering. Het beroep schorst de tenuitvoerlegging gedurende 30 dagen te rekenen van de kennisgeving aan de bestendige deputatie, die uiterlijk in de loop van de dag na het beroep moet op de hoogte worden gebracht van deze schorsende maatregel. Indien binnen deze termijn van 30 dagen, de Regering geen uitspraak heeft gedaan en er geen koninklijk besluit werd uitgevaardigd, is de beslissing uitvoerbaar.

Bij toepassing van artikel 9 van de wet van 23 december 1946 kan er bovendien wegens overtreding hetzij van substantiële, hetzij op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen, overschrijding of afwijking van macht bij de raad van state een beroep tot nietigverklaring worden ingesteld tegen de beslissingen, zo positieve als negatieve, van de bestendige deputatie of van de Regering.

5. In een niet-ontvoogde gemeente zoals Kluizen moeten alle verhuringen, zo van de kerkfabriek als van de gemeente, welke ook de duur of de huurwaarde is, aan de goedkeuring van de bestendige deputatie worden onderworpen (M. Damoiseaux, *Guide pratique de l'administration des fabriques d'église*, (éd. 1920), n° 528, blz. 194). De huurcontracten moeten schriftelijk worden opgesteld. Dit blijkt uit artikel 2 van het koninklijk besluit van 22 juli 1826 dat bepaalt dat het «aan alle besturen van steden en gemeenten verboden is huur-contracten bij mondelinge overeenkomst aan te gaan». Het is bovendien een administratieve gewoonte geworden, die door de rechtspraak wordt bevestigd, en de bestendige deputaties zouden ongetwijfeld gebruik maken van hun recht van toezicht om aan de gemeenten en kerkfabrieken de schriftelijke vorm van huurovereenkomsten op te leggen (A. de Corswarem, *Uitlegging der wetten en dekretten over de kerkfabrieken*, n° 301, blz. 329; *Revue communale*, 1897, 189; E. Bernimolin, *Les institutions provinciales et communales de Belgique*, II, 326; *Revue communale*, 1902, 298; C. Wiliaquet, *Commentaire pratique de la loi communale*, art. 81, n° 982, blz. 183; R.P.D.B., v° Cultes, n° 1083, blz. 505; V. de Tollenaere, *Nouveau commentaire de la loi communale*, I, 546 — anders: A. Valerius, *Organisation, attributions et responsabilité des communes*, II, 33; *Revue de l'Administration*, 1897, 157; A. Macar, *Les institutions communales*, n° 951, blz. 516 in *Les Nouvelles, Lois politiques et administratives*, D).

6. Zelfs ingeval de verhuring bij openbare aanbesteding geschiedt, zijn de kerkfabrieken niet verplicht een beroep te doen op het ambt van een notaris (A. de Corswarem, *De la législation civile des cultes*, 2e éd., n° 544; Th. Versluisen, *Handboek voor de Kerkfabrieken*, blz. 98; T. Schepens, *Praktische handleiding voor de kerkfabrieken*, (1957), n° 366,

blz. 170). Een onderhandse akte volstaat voor de gewone verhuring, maar zo het verhuringen of pachten van méér dan 9 jaar betreft, zal de huurovereenkomst onder de vorm van een authentieke akte voor de notaris worden verleden.

Traditiegetrouw geven de kerkfabrieken voor al hun verhuringen de voorkeur aan een notariële akte, waarin ze dan een beding van dadelijke uitwinning laten inlassen, zoals in alle handboeken wordt aanbevolen (A. de Corswarem, *Uitlegging der wetten*, n° 301, blz. 329; *Revue de l'Administration*, 1882, 86; *Pandectes B.*, v° *Fabrique d'église*, n° 1017; R.P.D.B., v° *Cultes*, n° 1083, blz. 505; M. Damoiseaux, *Traité pratique de l'administration des fabriques d'église*, (1957), n° 532, blz. 201).

De vereenvoudiging van de rechtspleging van beslag op onroerende goederen heeft het beding van dadelijke uitwinning overbodig gemaakt (Ch. Van Reepinghen, *Verslag over de gerechtelijke hervorming*, I, 569; R. Van Lennep, *Gerechtigd wetboek*, IV, 1663). Ingevolge artikel 1626 van het Gerechtelijk wetboek, dat reeds sedert 1 oktober 1969 van kracht is (K.B. van 8 juni 1969, *Staatsblad* van 11 juni 1969), wordt de rechtspleging van dadelijke uitwinning afgeschaft, zodat de authentieke vorm der huurovereenkomsten in de meeste gevallen een geldverspilling betekent.

7. Hoe geschiedt nu zulke verhuring in de praktijk? Het bureau van de kerkmeesters stelt een lastenkohier op met de voorwaarden van verhuring (A. de Corswarem, *De la législation civile des cultes*, 2e éd., n° 543). Dit ontwerp wordt eerst aan het bisdom ter goedkeuring voorgelegd (M. Damoiseaux, *Traité pratique*, n° 535, blz. 201), nadien wordt het officieus voor advies aan de gemeenteraad en aan de bestendige deputatie gestuurd ten einde te voorkomen dat er onverwachte bezwaren zouden rijzen na aanbesteding van de pacht (A. de Corswarem, *Uitlegging der wetten*, n° 305, blz. 331; T. Schepens, l.c., n° 370, blz. 171).

Er bestaat geen enkele wettelijke bepaling noch onderrichting die de gemeenteraden belast met de goedkeuring van de akten van verhuring der kerkfabrieken, maar het is nochtans een administratief gebruik en het staat bovendien de bestendige deputaties vrij het advies van de gemeenteraden in te winnen of de kerkfabrieken te verzoeken de verhuringen langs de gebruikelijke bestuurlijke weg i.c. door bemiddeling van de gemeenteraden, te sturen (*Tijdschrift der gemeentebesturen*, 1912, 275). De kerkfabrieken die deze richtlijnen in de wind slaan kan de goedkeuring van de huurovereenkomsten worden geweigerd door de bestendige deputaties of de Regering kan tussenkomen om de raadpleging van de gemeenteraad op te leggen (K.B., 28 maart 1884, *Recueil des circulaires, instructions et autres actes émanés du Ministère de la Justice* (1884: er dient nochtans worden rekening gehouden met het feit dat onderhavig koninklijk besluit dagtekent van een periode waar het anticlericalisme hoogtij vierde).

8. Betreft het nu een verhuring voor méér dan 9 jaar, dan behoort het afsluiten der huurovereenkomsten tot de bevoegdheid van de kerkraad omdat zulke verbintenissen geen daden van dagelijks beheer uitmaken (Brussel, 15 maart 1821, *Pas.*, 1821, II, 329; T. Schepens, l.c., n° 365, blz. 170). Het bureau van de kerkmeesters aangesteld door de kerkraad vervult in de kerkfabriek min of meer dezelfde functie als het schepencollege in naam van de gemeenteraad in een gemeente (P. Lepage, *Traité du temporel des églises et du gouvernement des paroisses*, blz. 529).

Bij toepassing van artikel 62 van het Decreet van 31 december 1809 moet de goedkeuring van de bisschop vooraf worden bekomen voor alle verhuringen van méér dan 9 jaar. De goedkeuring door de bestendige deputatie is dan zelfs voor de ontvoogde gemeenten vereist.

9. Van oudsher werden de kerkelijke goederen slechts bij openbare aanbesteding verhuurd of verpacht (noot onder arrest dd. 15 maart 1821 van het hof van beroep te Brussel, *Pas.*, 1821, II, 329; T. Schepens, l.c., n° 364, blz. 169). Z.B. Van Espen preciseerd zelfs: «*Ut vero bona ecclesiarum sine fraude securius elocentur, volunt Synodi nostrae, ut non nisi publice et praevis proclamationibus elocentur*», (Z.B. Van Espen, *Jus ecclesiasticum universum*, (1753), II, 107) en hij citeert daarbij de synodalen: «*Dicti vero Parochi et capellani bona beneficiorum suorum, non nisi tribus proclamationibus factis, relicta cuilibet facultate plus offerendi, elocare possunt*» (*Synodus P. II Cameracensis*, titulo 15 cap. 8) en artikel 25 van het koninklijk edict bij deze diocesane richtlijnen: «*Au surplus, déclarons que les biens d'églises paroissiales, chapelles et des lieux pieux, ne se pourront bailer en ferme ou louage, si ce n'est après trois proclamations, ou attaches de billets faites es lieux accoutumés, ou qu'ils soient loués aussi chèrement que se baillent en ferme les terres circonvoisines de semblable bonté, le tout, sans prendre pot de vin à la diminution du randaige, ne soit du consentement du Supérieur, à peine que de tels contrats seront tenus et réputés pour nuls et de nulle valeur*».

10. Weliswaar wordt de openbare aanbesteding inzake huur- en prachtovereenkomsten door geen enkele wettelijk opgelegd (A. de Corswarem, *Uitlegging der wetten*, n° 301, blz. 328; *Pandectes B.*, v° *Fabrique d'église*, n° 1017; R.P.D.B., v° *Cultes*, n° 1086, blz. 505), maar er bestaat terzake wel een gevestigde gewoonte die steunt op het oude canonieke recht en op de administratieve rechtspraak (Richtlijnen van de Minister van Justitie dd. 27 juli 1880 geciteerd door E. Hellebaut, *Commentaire de loi communale*, blz. 391; Richtlijnen van de Minister van Justitie dd. 29 november 1882, *Recueil des circulaires*, 1881-82, blz. 686; T. Schepens, L.c., n° 364, blz. 169).

Maar al blijft de verhuring uit de hand een uitzondering, toch mag ze niet als strijdig met de wet worden gestempeld (Luik, 27 november 1878, *Pas.*, 1879, II, 105; K.B. van 15 juni 1899, *Recueil des circulaires Min. just.*, 1899-1900, blz. 190). Zelfs de wet van 7 mei 1929 op de verhuring van de landeigendommen van de staat, de provinciën, de gemeenten en de openbare instellingen schrijft de verpachting in der minne voor, wanneer de verhuring bij wijze van inschrijving geen voldoende uitslag heeft opgeleverd.

11. De verhuringen uit de hand moeten steeds door de kerkraad worden goedgekeurd, want de bevoegdheid van het bureau der kerkmeesters blijft beperkt tot daden van dagelijks beheer (A. de Corswarem, *De la législation civile des cultes*, 2e éd., n° 542; R.P.D.B., v° *Cultes*, n° 1086, blz. 505; T. Schepens, L.c., n° 364, blz. 169 — anders: M. Damoiseaux, *Traité pratique*, n° 530, blz. 200).

Dit houdt echter niet in dat ze in elk geval door de bestendige deputatie moeten worden goedgekeurd. Volgens de richtlijnen van Minister van Justitie J. Bara, dd. 27 juli 1880, brengt de vorm van verhuring geen wijziging mee van de bevoegdheid van de bestendige deputatie: «D'accord avec mon collègue du département de l'intérieur, j'estime qu'en ce qui concerne l'intervention de la députation permanente, il n'y a pas lieu de distinguer si la location est réalisée par adjudication publique ou à main ferme. La compétence de ce collège est déterminée par la loi, abstraction faite des formalités que le bail doit subir: il ne serait donc pas possible d'étendre cette compétence à des cas non expressément prévus par la législation» (E. Hellebaut, L.c., blz. 391; T. Schepens, L.c., n° 363, blz. 169 — anders: M. Damoiseaux, *Traité pratique*, n° 533, blz. 201 die nog ten onrechte gewag maakt van voorbijgestreefde ministeriële richtlijnen).

12. Zolang de vereiste goedkeuringen niet werden verkregen, moeten de huurovereenkomsten als onbestaande worden beschouwd (Brussel, 7 december 1820, *Pas.*, 1820, II, 264; Brussel, 15 maart 1821, *Pas.*, 1821, II, 329; *Pandectes B.*, v° *Fabrique d'église*, n° 1016).

Het gaat niet op een onderscheid te maken tussen de gevallen waar het bureau van de kerkmeesters of de kerkraad zijn instemming niet betuigde en deze waar alleen de goedkeuring van de bisschop of de bestendige deputatie ontbreekt (A. de Corswarem, *Uitlegging der wetten*, n° 306, blz. 332; R.P.D.B., v° *Cultes*, n° 1090, blz. 505).

Ook al worden ze vrijwillig uitgevoerd, dan nog kunnen deze onregelmatige huurovereenkomsten niet voor rechtsgeldig doorgaan (M. Damoiseaux, *Traité pratique*, n° 540, blz. 203; — anders: T. Schepens, L.c., n° 368, blz. 170). De bewering dat de administratieve pleegvormen in het uitsluitend belang van de openbare instellingen worden opgelegd, en bijgevolg niet door de huurder in zijn voordeel kunnen worden ingeroepen, vindt geen steun in de wet en is zelfs strijdig met de billijkheid.

13. De beoordeling van de omstandigheden die een verhuring in der minne kunnen rechtvaardigen komt toe aan de bestendige deputatie in de gevallen waar het kerkfabrieken gelegen in niet-ontvoogde gemeenten betreft. In de gemeenten die niet meer onder het toezicht van de arrondissementscommissarissen staan, kan een beroep tot nietigverklaring worden ingesteld bij de raad van state.

Maar de gewone rechtbanken mogen zich in geen geval in de plaats stellen van de toezichthoudende overheid en zulke verhuringen uit de hand nietig verklaren (Cass., 24 februari 1843, *Pas.*, 1843, I, 64; H. Vliebergh, *Du caractère législatif du décret impérial du 30 décembre 1809 organique des fabriques d'églises*, blz. 418 in *Annales de droit et de sciences politiques*, 1950), zoniet zouden zij zich inmengen in het beleid van de administratieve overheid.

14. In het onderhavig geval had de klacht van de partij van de pastoor, die van ambtswege lid is van het bureau van de kerkmeesters en van de kerkraad, een mondelinge toelating bekomen om te jagen op de gronden van de kerkfabriek van Kluizen. Zulke toelating — die bovendien niet rechtsgeldig werd verleend — geeft de begunstigde niet het recht om op geldige wijze klacht in te dienen tegen wildstro-

pers (Cass., 16 maart 1857, *Pas.*, 1857, I, 139; Gent, 29 juli 1902, *Pas.*, 1903, II, 220; Corr. Marche-en-Famenne, 1 maart 1950, *Pas.*, 1951, III, 46; Cass. 14 dec. 1962, *Pas.*, 1963, I, 464; Corr. Aarlen, 16 februari 1963, *Jur. Liège*, 1962-63, 219; Luik, 13 juni 1964, R.W., 1964-65, 168; Cass., 19 februari 1968, *Pas.*, 1968, I, 764).

Al beslist de feitenrechter soeverein of het om een jachtrecht of een gewone toelating om te jagen gaat (Cass., 22 april 1912, *Pas.*, 1912, I, 215), toch kan zulke mondelinge toestemming die werd verleend zonder enige tegenprestatie of vergoeding bezwaarlijk anders dan als een loutere gunst, die niets gemeen heeft met een jachtrecht, uitmaken.

15. Terecht besluit het arrest dan ook met de vaststelling dat «op het tijdstip van het telastegelegd feit» het jachtrecht over de gronden van de kerkfabriek van Kluizen aan niemand was verpacht. Bij afwezigheid van jachtrechtshouder, werd de strafvordering wegens inbreuk op de bepaling van artikel 4 van de wet van 28 februari 1882 bijgevolg op rechtsgeldige wijze ambtshalve ingesteld.

A. Vandeplas.

ARBEIDSRECHTBANK TE ANTWERPEN.

3e Kamer. — Bedienden. — 31 maart 1971.

Voorzitter: Mevr. Suzanne van Gelder-van Hove
Sociale Rechters: De Heer H. Goethals, Mevr. Chr. Devrière.

Arbeidsauditeur: M. Petsidis
Advocaten: Mrs. Nelis en Marck

Arbeidsovereenkomst. — (Bedienden). — Bevoegdheid van de Arbeidsrechtbank. — Onmiddellijke verbreking van het contract zonder opzeggingsvergoeding. — Voorgenomen huwelijk tussen lerares uit het katholiek onderwijs en rooms-katholiek priester. — Geldigheid van de ontbindende voorwaarde. — Niet strijdig met de openbare orde.

Exceptie van onbevoegdheid niet toelaatbaar bij toepassing van art. 855 G.W. Arbeidsrechtbank bevoegd ingevolge art. 578, 1° G.W.

Wegens het feit dat zij gaat huwen met een katholiek priester, die geen dispensatie van zijn overheid gekregen noch aangevraagd heeft en die, zoals uit de huwelijksaankondiging blijkt, zijn priesterambt wil blijven uitoefenen, wordt aan een onderwijzeres uit het katholiek onderwijs onmiddellijke opzegging gegeven.

Het contract werd verbroken door verweerster ingevolge art. 41 par. 2 van het «Statuut» van het onderwijzend en administratief lekepersoneel van de door de Staat gesubsidieerde katholieke inrichtingen dat toelaat de arbeidsovereenkomst van rechtswege zonder enige vergoeding te beëindigen.

Dergelijke ontbindende voorwaarde is niet strijdig met de openbare orde daar zij geen betrekking heeft op het huwelijk op zichzelf, maar op een persoonlijke- of gezinstoestand, die onverenigbaar is met de wetten van de christelijke moraal of die de wetten van de katholieke Kerk ernstig schendt.

De opzeggingsvergoeding is niet verschuldigd.

H. Oudermans t./ Katholiek Vlaams Onderwijs Sint Ludgardisschool.

Overwegende dat de dagvaarding de betaling beoogt van een met intresten en kosten te vermeerderen bedrag van 978.464 Fr. zijnde 873.632 Fr. ten titel van opzeggingsvergoeding en 12% vakantiegeld hierop of 104.832 Fr.;

I. Feiten.

Overwegende dat eiseres uiteenzet dat zij ten onrechte door verweerster onmiddellijk werd ontslagen zonder

vooropzegging, zonder gegronde redenen en zonder naleving van de verlieste pleegvormen;

Overwegende dat partijen op 20 december 1963 een «overeenkomst voor een gewone loopbaan» ondertekenden;

Overwegende dat eiseres door deze overeenkomst vanaf 1-10-56 aanvaard werd in de hoedanigheid van lerares voor een gewone loopbaan met een volledige opdracht;

Overwegende dat volgens artikel 2 van de overeenkomst de verbintenis aangegaan wordt volgens de algemene beschikkingen van het «Statuut van het onderwijzend en administratief lekepersoneel van de door de Staat gesubsidieerde katholieke inrichtingen» dat werd uitgevaardigd door het Centraal Paritair Comité van het Katholiek Onderwijs;

Overwegende dat eiseres in diezelfde overeenkomst van 20-12-63 erkent ontvangen te hebben:

1. een exemplaar van die overeenkomst,
2. een exemplaar van het in artikel 2 bedoelde statuut,
3. een exemplaar van het algemeen reglement van het personeel en van het reglement van de school;

Overwegende dat partijen op 15-1-64 een P.V. ondertekenden, bij toepassing van artikel 15, par. 1 en 2 van het hierboven reeds vermelde statuut, waardoor eiseres definitief benoemd werd op 1-9-63;

Overwegende dat deze vaste benoeming met ingang van 1-9-63, bij toepassing van artikel 4 van het K.B. van 13-2-68, op 3-1-69 bevestigd werd door de Minister van Nationale Opvoeding en Cultuur;

Overwegende dat niet betwist wordt dat in de loop van het jaar 1969 eiseres het voornemen had in het huwelijk te treden met een Rooms-Katholiek priester;

Overwegende dat ook niet betwist wordt dat deze van de Ordinarius van het Bisdom daartoe geen dispensatie had gekregen of deze zelfs niet gevraagd had;

Overwegende dat uit een ontwerp van brief, in het dossier van eiseres, gedateerd 3-7-69, waarvan niet vaststaat of hij ooit verzonden werd, blijkt dat eiseres de Directrice van de School dankt voor de mogelijkheid van tijdelijke schorsing die de directrice verdedigd heeft;

Overwegende dat deze brief vervolgt: «Vermits wij ons echter afvragen of onze persoonlijke situatie in de huidige evolutie nog terecht kan gebrandmerkt worden als strijdig met de katholieke moraal, achten wij het onze plicht bij bevoegde instanties te onderzoeken wat de voorgenomen beslissing van de Raad van Beheer zowel op kerkelijk als op algemeen menselijk vlak kan betekenen...»;

Overwegende dat de directrice van de Sint Lutgardisschool op 8 juli 1969 een niet-aangetekende brief aan eiseres schreef, luidend als volgt:

«Als vertegenwoordigster van de inrichtende macht van de onderwijsinstelling tot wier personeel U behoort, ben ik ertoe gehouden de aanwervingsovereenkomst van rechtswege en zonder vergoeding als vervallen te beschouwen. De inrichtende macht steunt zich hierbij op art. 2, par. 2, van het Statuut van het Lekepersoneel (verbindend verklaard door K.B. van 8-4-65) en op de artikelen 2, par. 1 en 30, par. 1 sub 4 van het Algemeen Reglement van het onderwijzend en administratief personeel van het katholiek middelbaar, normaal en technisch onderwijs.

«Deze brief kent een onmiddellijk gevolg.

«De basis dezer beslissing is U reeds voldoende bekend. Ten overvloede wordt zij hier herhaald: U hebt het voornemen in het huwelijk te treden met een priester, die hiertoe vanwege de Ordinarius geen dispensatie heeft bekomen en ze ook niet heeft aangevraagd. Dit voornemen is door U kenbaar gemaakt, dusdanig dat de andere leerkrachten, de meeste leerlingen en vele ouders hiervan op de hoogte zijn. Dit voornemen werd deelsge-
wijs reeds in uitvoering gebracht door uw verloving. Het

zal in werkelijkheid worden omgezet op 2 augustus 1969, datum die U voor het huwelijk hebt gekozen»;

Overwegende dat door twee aangetekende brieven, gedateerd 10 juli en verzonden op 11 juli 1969, respectievelijk gericht aan de Voorzitter van de Nationale Paritaire Commissie van het Vrij Middelbaar en Normaal Onderwijs en aan de Directrice van de Sint-Lutgardisschool, eiseres liet weten dat zij niet instemde met de getroffen beslissing en dat zij daartegen beroep wenste aan te tekenen;

Overwegende dat de directrice op 15 juli antwoordde om eiseres er op te wijzen dat zij zich voor een verzoe-ningsprocedure of beroep diende te wenden tot de «Se-cretaris-Generaal van het N.V.K.M.O., Kanunnik Grim-monprez»;

Overwegende dat eiseres in augustus 1969 ondermeer aan de Directrice van de Sint-Lutgardisschool volgende aankondiging verzond: «Zijn gehuwd in de geest van het Evangelie, Hilda Oudermans en Ludo Van den Eynden. Hilda zal Ludo helpen de levensbedoeling van zijn pries-terambt te beleven waarvan hij tussen de mensen een teken wil blijven. Als gezin verlangen wij dienstbaar te zijn in de evoluerende religieuze gemeenschap. Wij dan-ken allen die dit voor ons hebben mogelijk gemaakt en nog met ons willen waarmaken. Augustus 1969»;

Overwegende dat partijen ook na tussenkomst van de respectieve raadslieden (zie brieven 1-8 en 28-8-69) op hun standpunt bleven en dat eiseres haar werkzaamheid niet mocht hervatten;

Overwegende dat eiseres dan tot de procedure overging;

II. Bevoegdheid.

Overwegende dat verweerster de onbevoegdheid van de Arbeidersrechtbank opwerpt;

Overwegende dat deze exceptie van onbevoegdheid niet toelaatbaar is bij toepassing van artikel 855 GWB; daar zij in eerste besluiten, neergelegd ter zitting van 24-2-71, niet mededeelt welke rechter volgens haar wel bevoegd zou zijn;

Overwegende dat, wegens de toepassing van artikel 855 GWB, niet moet onderzocht worden in hoeverre het zo-genaamd Statuut van 24-3-65 conventionele bepalingen bevat die van de bevoegdheidsregeling van gemeenrecht afwijken;

Overwegende dat enkel dient onderzocht te worden of er geen redenen van openbare orde zijn waardoor de Rechtbank ambtshalve een middel zou dienen aan te voe-ren dat uit haar onbevoegdheid voortspruit;

Overwegende dat de Arbeidsrechtbank volgens artikel 578, 1° G.W. kennis neemt van geschillen inzake arbeids-overeenkomsten, dit wil zeggen, de geschillen omtrent de rechten en plichten die voortvloeien uit een arbeids-overeenkomst;

Overwegende dat de Arbeidsrechtbank echter geen kennis neemt van de geschillen die ontstaan naar aan-leiding van een dienstbetrekking die voortspruit uit de eenzijdige wil van de overheid en dus onbevoegd is om kennis te nemen van de geschillen die oprijzen tussen het Rijk, de Provincie, de Gemeenten of de Openbare Diensten en hun statutair personeel (Mevrouw E. Claeys-Leboucq, De materiële bevoegdheid van de Arbeidsge-rechten, R.W. 1970-71, nr. 29, 1353);

Overwegende dat principieel, de betrekkingen tussen de schooloverheid van een vrije school en de leerkrachten van privaatrechterlijke aard zijn; (A. Van der Stichele, Administratief Lexicon, V° Middelbaar Onderwijs, par. 146, pag. 123; Cass. 22-5-58, Pas. 1958, I, 1053, J.T. 1958, 703; Cass. 18.9.58, Pas. 1959, I, 62);

Overwegende dat terecht vrijwel algemeen aanvaard wordt dat een leerkracht in het Vrij Middelbaar Onder-wijs werkt in een band van ondergeschiktheid ten over-

staan van de schooloverheid in casu een vereniging zonder winstgeving; (Cfr. B.Rb. Kortrijk, 17-4-58, R.W. 1958-59, 907, - Werkrechttersraad van beroep Bergen, 6.6.53, Rev. de Droit Social 1956, 110; - Werkrechttersraad Comblain-au-Pont, 15.1.55, Rev. de Droit Social, 1956, 99; - Vred. Antwerpen 11.6.55, R.W. 1955-56, 957; - Steyaert, par. 90 e.v.);

Overwegende dat het dus in casu gaat om een geschil aangaande een arbeidsovereenkomst, waarvoor normaliter de Arbeidsrechtbank bevoegd is;

III. Ten gronde;

Overwegende dat niet kan ontkend worden dat deel uitmaakt van de overeenkomst tussen partijen, het zg. « Statuut van het onderwijzend en administratief lekepersoneel van de door de Staat gesubsidieerde katholieke inrichtingen », waarvan eiseres een exemplaar ontving en dat trouwens in het door haar neergelegde dossier berust; (Staat van het Lekepersoneel - augustus 1963);

Overwegende dat het « Statuut van het Lekepersoneel » (K.B. van 8.4.65) geen deel uitmaakt van de arbeidsovereenkomst, daar enerzijds volgens partijen het K.B. vernietigd werd door de Raad van State en anderzijds uit niets blijkt dat eiseres haar akkoord met deze tekst had betuigd, wat, gezien de nietigverklaring, noodzakelijk ware geweest opdat de tekst van het K.B. zou kunnen beschouwd worden als deel uitmakend van de tussen partijen gesloten arbeidsovereenkomst;

Overwegende dat dus, m.a.v. enkel de oude tekst (1963) bindend is voor partijen;

Overwegende dat volgens artikel 16 van het « Statuut » van 1963 enkel een einde kan gesteld worden aan een definitieve benoeming:

- a. bij wederzijdse overeenkomst,
- b. door opzegging vanwege het personeelslid,
- c. door een tuchtmaatregel;

Overwegende dat in het raam van deze tekst, enkel de laatste hypothese in aanmerking komt;

Overwegende dat artikel 16, par. 3 luidt: « Het personeelslid dat definitief is benoemd, kan slechts worden ontslagen door toepassing van een tuchtmaatregel, zoals het in de artikelen 38 tot 41 wordt aangeduid »;

Overwegende dat buiten dit ontslag, waarvan de pleegvormen omschreven worden in de artikelen 38 en 39, artikel 41, par. 2 nog een andere vorm voorziet, waardoor een einde kan gesteld worden aan de overeenkomst;

Overwegende dat dit artikel 41, par. 2 nl. luidt: « De persoonlijke of gezinstoestanden die onverenigbaar zijn met de wetten van de christelijke moraal of de wetten van de Katholieke Kerk ernstig schaden, beëindigen van rechtswege elke verbintenis zonder opzegging en zonder vergoeding »;

Overwegende dat dient onderzocht te worden in hoeverre deze bepaling geldig is en of zij niet moet beschouwd worden als een ontduiking van artikel 18 van het K.B. van 20.7.55, gewijzigd door de Wetten van 10.12.62 en 21.11.69 op de arbeidsovereenkomst voor Bedienden;

Overwegende dat artikel 18 immers o.m. reeds de opzegging door middel van een aangetekende brief voorziet, terwijl in casu de brief van 8 juli 1969 niet aangetekend werd verzonden;

Overwegende dat, wanneer artikel 41, par. 2 van het zg. « Statuut » geldig is, de vorm waaronder het ingeroepen feit ter kennis van de belanghebbende wordt gebracht, zonder belang is;

Overwegende dat in principe de gecoördineerde wetten op de arbeidsovereenkomst voor bedienden, suppletieve wetten zijn (Steyaert, par. 9 en 526);

Overwegende dat anderzijds bepaalde overeenkomsten nietig verklaard worden omdat zij tegen de openbare orde indruisen; (Steyaert, par. 527, par. 151 e.v.; par. 4 e.v.);

Overwegende dat de Wetgever thans de nietigheid van een ontbindend beding ingeval van huwelijk uitdrukkelijk voorzien heeft;

Overwegende dat de door verweerster ingeroepen ontbindende voorwaarde echter geen betrekking heeft op het huwelijk op zichzelf, maar op een persoonlijke- of gezinstoestand, die onverenigbaar is met de wetten van de christelijke moraal of die de wetten van de Katholieke Kerk ernstig schendt;

Overwegende dat geen enkele regel van openbare orde zich tegen de geldigheid van dergelijke ontbindende voorwaarde verzet;

Overwegende dat er moet onderzocht worden in hoeverre de houding van eiseres onder de toepassing valt van voormeld artikel 41, par. 2;

Overwegende dat eiseres, als burger, het recht heeft te huwen met wie zij verkiest;

Overwegende dat dit huwelijk burgerrechtelijk beschouwd, evenwaardig is aan gelijk welk ander huwelijk, afgesloten volgens de Wet;

Overwegende dat de rechtbank geen enkel waardeoordeel te vellen heeft over de christelijke moraal of de wetten van de Katholieke Kerk, doch zij enkel kan vaststellen dat het celibaat van de Priesters door de Kerkelijke Overheid niet werd opgeheven;

Overwegende dat derhalve het voornemen, in het huwelijk te treden met een Priester, die hiertoe geen dispensatie van zijn Overheid gekregen heeft, noch aangevraagd heeft, en die, zoals uit de huwelijksaankondiging blijkt, zijn priesterambt wil blijven uitoefenen, strijdig is met de wetten van de Katholieke Kerk.

Overwegende dat het best mogelijk is dat ingevolge de aan gang zijnde evolutie, het priestercelibaat later zou opgeheven worden, doch de Rechtbank zich moet houden aan de thans geldende principes;

Overwegende dat eiseres haar voornemen, dat op zichzelf reeds een persoonlijke toestand schiep die onverenigbaar was met de thans nog gangbare officiële christelijke moraal en de thans geldende wetten van de Katholieke Kerk, op 2 augustus 1969 in realiteit omzette;

Overwegende dat het juist is omdat de Rechtbank zich niet kan of mag begeven op het terrein dat haar uiteraard vreemd is, zoals eiseres opmerkt, dat zij zich niet inlaat met theologische disputationen en zich moet houden aan wat thans door de Katholieke Overheid wordt voorggehouden als zijnde de geldende moraal en wetten die moeten nageleefd worden door een leerkracht in het Katholiek Onderwijs; (cfr. bij analogie: Werkrechttersraad Bergen, 15.9.56, Tijdschrift voor Soc. Recht 1958, 252; - Werkrechttersraad Charleroi, 7.7.70, J.T. de Travail, 1970, 103);

Overwegende dat de overeenkomst dus van rechtswege ontbonden is en eiseres geen recht heeft op enige vergoeding;

Om deze redenen,
De Rechtbank,

Gehoord de Heer T. Petridis, 1e substituut-arbeidsauditeur, in zijn schriftelijk advies, mondeling uitgebracht in de nederlandse taal ter openbare zitting van 10 maart 1971;

Rechtdoende bij tegenspraak,

Na erover beraadslaagd te hebben,

Alle andere en strijdige besluiten verwerpende,

Verklaart zich bevoegd,

Verklaart de vordering toelaatbaar, doch ongegrond;

Wijst eiseres af met veroordeling tot de kosten, in hoofde van verweerster tot op heden begroot op 1.800 fr. (rechtsplegingsvergoeding).

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

IS HET NATIONALISME EEN OORLOGVERWEKKENDE FACTOR ?

Colloquium van het
« Centre de sociologie de la guerre » van de U.L.B.

De polemologie, wetenschappelijke studie van het concept « oorlog » en van het « conflict » in het algemeen, krijgt een steeds groeiende belangstelling vanwege de wetenschapskringen in ons land.

Nadat op 12 en 13 maart 1971 de K.U.L. en de U.C.L. een Inter-universitair Colloquium « Polemologie » hadden ingericht, waar men de definitie, het toepassingsgebied en de werkmethodes van deze wetenschap trachtte te bepalen, heeft het « Centre de Sociologie de la Guerre » van het « Institut de Sociologie » van de ULB op 4, 5 en 6 mei 1971 op zijn beurt een colloquium georganiseerd waarbij een bepaald aspect van de oorlogsproblematiek onder de loupe werd genomen. Het doel van deze bijeenkomst was de correlatie tussen het « nationalisme » en de « oorlog » te bestuderen en aldus deze al dan niet oorlog-verwekkende factor te isoleren en te ontleden.

Daarom werd dit concept tegenover meer dan 10 tegenwoordigers van verschillende wetenschappelijke disciplines geplaatst, die ieder vanuit hun eigen optiek bepaalde aspecten van het nationalisme bestudeerden.

Gezien het grote aantal sprekers en interpellanten kan slechts bondig een overzicht van enkele standpunten weergegeven worden.

G. Bouthoul, Voorzitter van het « Institut français de polémologie » en algemeen aangezien als de stichter van deze wetenschap, besprak de invloed die het nationalisme gehad heeft op de wijze van oorlogvoering en de aard van de oorlog in het algemeen. Sinds de Franse Revolutie van 1889, de eerste moderne nationale oorlog, is de conceptie van de oorlog veranderd.

In tegenstelling met de oorlogen van het « Ancien Régime », gevoerd door koningen en prinsen met een « gehuurd » leger (geen dienstplicht) kenmerken de nationalistische oorlogen zich door het engagement van de totaliteit van de leden van de natie en de groeiende draagwijdte en hardnekkigheid van de gevechten. Van de locale oorlog gaat men naar de totale oorlog.

In de 19e Eeuw wordt iedere natie geacht een eigen « ziel » te hebben, waardoor haar leden een exclusieve wijze van denken en voelen bezitten. Bij dit « psychologisch racisme » voegt zich het economisch nationalisme, met het doel de natie ook « psychisch » te isoleren en onafhankelijk te maken van anderen.

Nochtans, aldus G. Bouthoul, het feit dat de nationalistische doctrines argumenten en rechtvaardiging brachten voor collectieve agressiviteit betekent nog niet dat deze doctrines de oorzaak zijn van en verantwoordelijk zijn voor die agressiviteit. De oppervlakkige motivaties van de oorlog veranderen, maar de oorlog zelf blijft. De polemologie moet dus dieper zoeken :

« Les fluctuations de l'agressivité collective et les impulsions belligènes, ne peuvent s'expliquer que par la biologie sociale. Si elles ne sont pas transportées par des structures et des déséquilibres belligènes, les idéologies les plus exaltantes ou les plus féroces ne sont qu'inoffensives déclamations ».

Een belangrijk nieuw feit is de expansie, de acceleratie, het dynamisme van de staten op demografisch (ontwikkelingslanden met « explosieve » bevolkingspiramide) en economisch gebied (grootmachten).

Zo het nationalisme als doctrine zeker nog bestaat, dan moet daarentegen gezegd worden dat de oorlog niet meer

kan beantwoorden aan de opvattingen en de doelstellingen van het nationalisme (nationale glorie en expansie) aangezien de dreiging van de kernoorlog een directe gewapende confrontatie als « oplossing » van de tegenstellingen tussen de staten in de weg staat. De opvatting dat de oorlog « een voortzetting van de politiek is met andere middelen » (Clausewitz) is niet meer geldig.

In het licht van die nieuwe (gevaarlijke) situatie moet de polemologie de factoren opsporen en ontleden die aanleiding kunnen geven tot een plotse uitbarsting van een volgend misschien fataal conflict. Hierbij zal men wel verder moeten gaan dan de studie van een eigenlijk uitwendige factor : het nationalisme.

De meeste sprekers waren het erover eens dat het nationalisme een oorlogsfactor kan zijn in bepaalde omstandigheden. De vraag stelt zich natuurlijk in hoeverre dat het geval is.

Prof. J. M. Lory, van het Europa College te Brugge bestudeerde de invloed die het nationalisme heeft op het leger.

Zijn stelling kan men samenvatten in de laatste zin van zijn rapport : « On a l'armée que l'on mérite ». Het nationalisme, als oorlogverwekker, schept het militarisme en niet omgekeerd. Van de houding die de natie t.o.v. het leger aanneemt hangt de graad van gevaarlijkheid van dit leger af. Die houding verschilt naargelang men leeft in een periode van vredes- of van oorlogstijd. De positie t.o.v. het leger wordt vooral bepaald door de doctrine die tijdens het schoollopen of in de familiekring wordt meegegeven : de opvoeding speelt een belangrijke rol. Wanneer deze doctrine nationalistisch is (bv. een gedegradeerd patriotisme) en men het leger ophemelt, wordt het dikwijls een oorlogszuchtig instrument. Het leger is dus een instrument in handen van de natie dat gevaarlijk kan zijn naargelang de situatie. Het nationalisme geeft aanleiding tot zulk een situatie.

Prof. B.V.A. Röling, directeur van het Polemologisch Instituut te Groningen, sprak over de middelen die in de actuele polemologische structuur kunnen aangewend worden om de oorlog tegen te gaan. Het extreem nationalisme plaatst de eigen natie boven alle andere. De essentiële oorzaak van de oorlog moet evenwel gezocht worden in het anarchisch internationaal systeem van de soevereiniteit der staten, « où les centres de loyautés sont également les centres de la force armée ». De polemologie komt tot een radicale kritiek van de maatschappij, welke een structuur, een systeem omvat die altijd tot oorlog leidt. Men moet zoeken naar een betere wereldstructuur die de vrede verzekert : het wereldfederalisme lijkt hiertoe de oplossing, maar is heden niet te verwezenlijken wegens het vasthouden aan de nationale soevereiniteit. Een te radicale politiek brengt evenwel geen oplossingen. Via de negatieve vrede, die soms het tolereren van zeker onrecht noodzakelijk maakt, moet men door overreding komen tot de positieve vrede (een rechtsorde, door iedereen aanvaardbaar). De polemologie moet ook de middelen opzoeken die de ontwikkeling van dit proces mogelijk maken.

Economische en financiële aspecten van nationalisme werden behandeld door R. Poidevin, decaan van de faculteit der letteren en humane wetenschappen van de Universiteit te Metz. Zijn studie bleef evenwel beperkt tot verhoudingen tussen Frankrijk en Duitsland tijdens

de periode 1900-1914. Hij kwam tot het besluit dat het economisch en financieel nationalisme van die tijd wel had bijgedragen tot het stijgen van de spanning, maar niet als hoofdverantwoordelijke kon aangezien worden voor het uitbreken van de wereldoorlog.

Een studie van het nationalisme in Frankrijk tijdens de periode 1871-1904 was het voorwerp van een uitgebreid en gedetailleerd rapport van N. Bernard, navorser aan het «Centre de Sociologie de la Guerre». Zij bestudeerde het nationalisme ten overstaan van drie onderwerpen: de kwestie Elzas-Lotharingen, het onderwijs en het socialisme. Uit haar rapport blijkt dat zeer verschillende en zelfs tegenstrijdige oorzaken het nationalisme hebben ontwikkeld en bevorderd. Sommigen, waaronder de kleine middenstand, de oude landelijke aristocratie en een deel van de geestelijkheid zagen in het nationalisme en een eventuele oorlog het middel om de sociale en economische status van de Republiek in vraag te stellen en speculeerden op een terugkeer naar de monarchie waardoor de verloren gegane privileges zouden kunnen hersteld worden. Anderen wilden door middel van een defensief patriotisme de voortzetting van de Republiek verzekeren en de sociale en politieke verworvenheden vrijwaren. Nog anderen ageerden uit antigermanisme en wilden de nederlaag en de vernedering van 1871 uitwissen.

Generaal V. Werner, directeur van het «Centre de sociologie de la guerre» van de ULB ontleedde in zijn rapport de concepten «Natie» en «nationalisme», met het doel het oorlogverwekkend karakter en de toekomst van het nationalisme op te sporen. Hij kwam tot het besluit dat het nationalisme, waardoor een natie een politiek van «grandeur» en prestige nastreeft, opgewekt wordt door een geheel van factoren, waarvan de belangrijkste zijn: de hoogmoed (fierheid), minderwaardigheids- en meerderwaardigheidscomplexen, de gehechtheid aan het grondgebied, de demografische groei, de versnelling van de technische vooruitgang met daaraan gekoppeld de moeilijkheden die velen ondervinden om zich aan te passen aan de nieuwe levensvoorwaarden door hogergenoemde factor geschapen.

Deze factoren veroorzaken een verhoging van de graad van individuele en collectieve agressiviteit. Wanneer zij gevoegd worden bij een aantal natuurlijke tegenstellingen, die reeds inherent zijn aan het bestaan van verschillende sociale groepen, krijgt men een sneeuwbal-effect dat uiteindelijk uitmondt in de uitbarsting van een conflict op grote schaal. Het oorlogverwekkend karakter van het nationalisme lijkt Generaal V. Werner dus een vaststaand feit. Wat de toekomst van het nationalisme betreft, vraagt hij zich af of de vorming van een Europese Gemeenschap, of liever het oprichten van een Europese Superstaat geen

aanleiding zal geven tot het ontstaan van een nieuw nationalisme, nl. het Europees nationalisme.

M. Weyenbergh, docent aan de ULB, onderzocht in hoeverre de filosofie steun kan brengen aan het nationalisme en deed dit aan de hand van de werken van de Duitse filosoof J. G. Fichte.

J. Willequet, professor aan de ULB, bestreed in zijn rapport het bestaan van het begrip «natie» en zag in het kunstmatig ophemelen van die «mythe» de oorzaak van de meeste oorlogen.

De polemologie heeft volgens hem tot taak deze mythe te ontleden om haar beter te kunnen bestrijden, vermits zij de belangrijkste is van alle oorlogverwekkende factoren.

Tot slot kunnen we nog de interessante spreekbeurten vermelden van de professoren G. Goriely, A. Abel, H. Bernard, en J. J. A. Salmon, die respectievelijk handelden over de sociologische en psychologische basis van het nationalisme, het nationalisme en de godsdiensten, het nationalisme en het verzet en ten slotte de politieke en juridische aspecten van het concept «zelfbeschikkingsrecht» in het internationaal recht.

Het colloquium was boeiend omdat het concept nationalisme benaderd werd vanuit meerdere gezichtspunten door vertegenwoordigers van verscheidene wetenschappelijke disciplines.

Nochtans kan men het betreuren dat vele sprekers hun studie richtten op de periode 1870-1914 in Frankrijk en Duitsland en weinig aandacht besteedden aan het hedendaags nationalisme, dit in verband met recente conflicten zoals het decolonisatieproces, bevrijdingsoorlogen, secessieoorlogen en burgeroorlogen. Hierbij stelt zich ook de vraag of het nationalisme spontaan ontstaat of kunstmatig opgewekt en gebruikt wordt door de overheid of bepaalde drukingsgroepen zodat de diepere oorzaken van een conflict verborgen blijven.

De vraag of er een correlatie dan wel een discordantie bestaat tussen sociale en economische factoren en het ontstaan van het nationalisme bleef dan ook grotendeels onbeantwoord, alhoewel het antwoord hierop meer klaarheid in de problematiek zou scheppen en beter de middelen zou aanwijzen om bepaalde conflictsituaties te voorkomen.

De diversiteit en overvloed van de gegevens naar voor gebracht door de sprekers, gaf gelegenheid tot vele interessante debatten, maar was anderzijds de oorzaak van een zeker gebrek aan syntese en conclusies.

Chris ELIAERTS

Navorser aan het Centrum voor
Internationaal Strafrecht V.U.B.

EUROPEES RECHT

De werkzaamheden van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen.

(Week van 26-30 april 1971)
nr 10/71

Het Hof van Justitie deed uitspraak in een door een Duitse firma tegen de Commissie van de Europese Gemeenschappen ahangig gemaakte zaak.

De firma voert in de Bondsrepubliek Duitsland landbouwprodukten, en met name melk en melkpoederprodukten in.

Tot 1 januari 1968 werd op de invoer van deze waren in Duitsland een heffing toegepast ter compensatie van de omzetbelasting op melk, andere zuivelprodukten en cacao bevattende voedingsmiddelen. Het percentage van

deze compenserende omzetbelasting ad 4% is voor melk en zuivelprodukten verlaagd tot 3%. Reeds eind 1962 had de firma de Commissie erop gewezen dat toepassing van compenserende omzetbelasting in Duitsland in strijd was met het E.E.G.-Verdrag. De Commissie antwoordde dat Duitsland door een verlaging van de litigieuze belasting een einde had gemaakt aan de verdragsschending. De firma deelde dit standpunt niet en stelde tegen de Commissie een vordering in tot schadevergoeding ter hoogte van 124.396,04 DM, overeenkomend met de bedragen die de Duitse douane op de invoer door de Duitse firma had geheven.

Het Hof van Justitie heeft het beroep verworpen, aangezien de firma niet had aangetoond dat met de vaststelling van een gemiddeld percentage van 3% voor melkpoeder, waarmee de Commissie akkoord was gegaan, de ten deze bestaande beoordelvrijheid was overschreden. (zaak 4/69).

Het Hof van Justitie hoorde eveneens de conclusies van de advocaten-generaal in twee door nationale rechterlijke instanties naar het Hof verwezen prejudiciële zaken.

De eerste, door het Oberlandesgericht te Hamburg aan het Hof voorgelegde zaak betreft de verhouding tussen de aan het auteursrecht verbonden territoriale bescherming en de vrijheid van mededinging:

Een van de belangrijkste Duitse fabrikanten van grammofoonplaten constateerde dat door hem vervaardigde grammofoonplaten door een Duits supermarkconcern werden verkocht tegen lagere prijzen dan hij aan zijn wederverkopers had voorgeschreven. Nadat hij het concern tevergeefs had verzocht zich schriftelijk te verplichten de vastgestelde prijzen te zullen aanhouden, verbrak hij de handelsbetrekkingen met het concern, waarna hij echter constateerde dat de wederverkoper hetzelfde merk grammofoonplaten betrok van een buitenlandse filiaal. Met een beroep op zijn auteursrecht vroeg - en verkreeg - de fabrikant van de Duitse rechter een tegen het concern gericht verbod om in de Duitse catalogus vermelde grammofoonplaten onder de naam van het buitenlandse filiaal te verkopen of anderszins in de handel te brengen.

Het concern reageerde hierop met een verzoek aan het Bundeskartellamt te Berlijn het door de fabrikant toegepaste prijsstelsel na te gaan. Tegelijkertijd kwam hij in verzet tegen het door de Duitse rechter in kort geding gegeven verbod de grammofoonplaten te verkopen. Na de afwijzing van dit verzet wendde hij zich tot het Oberlandesgericht te Hamburg, dat op zijn beurt aan het Hof van Justitie de vraag voorlegde of het in strijd is met het E.E.G.-Verdrag, wanneer een fabrikant van grammofoonplaten met een beroep op zijn auteursrecht verbiedt dat zijn produkten worden verhandeld door een nietgemachtigde wederverkoper die de platen betreft, bij een buitenlandse filiaal van de fabrikant, dat zich tegenover hem in een juridisch zelfstandige, doch een economisch afhankelijke positie bevindt.

De advocaat-generaal K. Roeme concludeerde dat volgens het Verdrag van Rome de uitoefening van het recht betreffende de industriële eigendom niet meebrengt dat de rechthebbende in zijn land de invoer en verspreiding van in een andere Lid-Staat in de handel gebrachte waren mag verbieden. Volgens de heer Roemer is een dergelijk verbod in strijd met het Verdrag. (zaak 78/70).

Een tweede door de Raad van State van België aan het Hof voorgelegde zaak betreft de gelijke beloning van man en vrouw:

Een Belgische stewardess zag haar arbeidsovereenkomst bij het bereiken van haar veertigste jaar beëindigd op grond van de bepaling in het algemeen arbeidscontract voor vliegend boordpersoneel, dat vrouwen op 40-jarige leeftijd de dienst verlaten.

Zij wendde zich tot de Belgische Raad van State met een verzoek om nietigverklaring van twee Belgische Koninklijke Besluiten, wegens schending van de bepaling in het Verdrag van Rome, dat iedere Lid-Staat de toepassing van het beginsel van gelijke beloning voor mannelijke en vrouwelijke werknemers voor gelijke arbeid verzekert en handhaaft.

De Belgische Raad van State verzoekt het Hof van Justitie om een uitspraak over de vraag of bij nationale regeling een voor mannelijke en vrouwelijke leden van

het boordpersoneel in de burgerluchtvaart verschillende leeftijdsgrenzen kan worden vastgesteld, dus of man en vrouw ongelijk mogen worden behandeld. Het is duidelijk dat men voor de beantwoording van de vraag eerst moet nagaan of het ouderdomspensioen deel uitmaakt van de beloning.

De advocaat-generaal A. Dutheillet de Lamothe concludeerde dat een hetzij direct door de werkgever, hetzij indirect door beroepsorganisaties of overkoepelende beroepsorganisaties, uitgekeerd ouderdomspensioen in de zin van het Verdrag van Rome een beloning vormt, waarvoor het Verdrag een gelijke behandeling van man en vrouw eist. Daarentegen moeten volgens de advocaat-generaal de onder het algemeen stelsel of de bijzondere stelsels van sociale zekerheid vallende pensioenen niet als een onderdeel van de beloning worden beschouwd. (zaak 80/70).

(Week van 3-8 mei 1971)

No. 11/71.

Alleenvertegenwoordiging en territoriale bescherming:

Het Hof van Justitie deed uitspraak in een door de Tribunal de Commerce te Lyon naar het Hof verwezen prejudiciële zaak. Een in de omgeving van Lyon gevestigde Franse vennootschap die materiaal en werktuigen voor openbare werken verkoopt, had met een Duitse machinefabrikant een alleenvertegenwoordigingsovereenkomst gesloten, die echter reeds na enkele weken door de Duitse vennootschap werd opgezegd. Zij betoogde voor het Tribunal de Commerce te Lyon onder andere dat het contract nietig was aangezien het viel onder de verbodsbepalingen van het E.E.G.-Verdrag op het gebied van de mededinging.

Het Tribunal de Commerce te Lyon verwees deze vraag naar het Hof van Justitie.

De advocaat-generaal Dutheillet de Lamothe concludeerde - in de lijn van 's Hofs jurisprudentie - dat ook een alleenverkoopovereenkomst met volstrekte territoriale bescherming wegens de zwakke positie van betrokkenen op de markt (de litigieuze overeenkomst betrof de verkoop van 24 tot 30 machines per jaar) aan de verbodsbepalingen van het Verdrag kan ontkomen.

Het Hof deed in gelijke zin uitspraak en verklaarde dat een alleenverkoopovereenkomst tussen partijen met een zwakke positie op de markt voor de in de overeenkomst beoogde produkten aan de verbodsbepalingen van het E.E.G.-Verdrag kan ontkomen, zulks temeer wanneer zij geen absolute territoriale bescherming biedt. (zaak 1/71).

Joegoslavische morellen:

Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen hoorde voorts de opmerkingen van partijen in een andere door het Finanzgericht te Berlijn naar het Hof verwezen prejudiciële zaak.

Nadat te Berlijn gevestigde, Duitse importeurs uit Joegoslavië afkomstige morellen op brandewijn hadden ingevoerd, bleek de Duitse douane na monsterneming dat het suikergehalte 14,4% was. In de communautaire bepalingen wordt ter vaststelling van de heffing van een natuurlijk suikergehalte van ten hoogste 9% uitgegaan; het meerdere wordt als « toegevoegde suiker » beschouwd.

De Duitse douane paste derhalve de heffing toe op dit verschil. Het Finanzgericht te Berlijn, waaraan de importeurs het geschil hadden voorgelegd, wendde zich tot het Hof van Justitie met de vraag of de communautaire verordening aldus moet worden uitgelegd dat een produkt als morellen op brandewijn slechts aan een heffing onderworpen is indien daaraan inderdaad suiker is toegevoegd. (zaak 3/71).

WETGEVING

Arbeidsongevallenwet

In het Staatsblad van 24 april 1971 verscheen de arbeidsongevallenwet met als datum 10 april 1971.

Deze wet brengt geen fundamentele wijzigingen aan de bestaande arbeidsongevallenwetgeving, maar coördineert de op dit gebied bestaande regelingen.

De coördinatie heeft betrekking op de private sector, aangezien de wet van 3 juli 1967 (BS. 10 augustus 1967) tot regeling van de schadevergoeding voor arbeidsongevallen en beroepsziekten in de openbare sector niet in de coördinatie begrepen is (art. 4, 1°).

De belangrijkste bij onderhavige wet aangebrachte wijziging is allicht de invoering van een algemeen verplichte verzekering.

De verplichte verzekering betekent een verruimde waarborg voor het slachtoffer of rechtverkrijgende(n) en verleent de mogelijkheid zich rechtstreeks tot de verzekeringsinstelling te wenden.

Met deze wet wordt de theorie van het risico wel definitief verlaten en wordt het begrip loon nog ruimer geïnterpreteerd. Het kwam de regering immers voor dat inzake arbeidsongevallen moet aangesloten worden bij de grondslag van de sociale zekerheidswetgeving, nl. dat de werknemer of de daarmee gelijkgestelde personen moeten beschermd worden tegen gebeurtenissen die hen in de onmogelijkheid brengen in het persoonlijk onderhoud of in dat van het gezin te voorzien (Gedr. st., Senaat, 1970-1971, nr. 215, p. 4).

Nog in menig ander opzicht komt de arbeidsongevallenwetgeving dichter te staan bij de sociale zekerheid (zie advies Raad van State, Gedr. st., Senaat 1969-1970, nr. 328, p. 70).

Tot slot worden nog enige andere wijzigingen aangebracht die voornamelijk geïnspireerd werden door adviezen van de Nationale arbeidsraad (adviezen nrs. 113, 301 en 302) of die het gevolg zijn van een regeringsinitiatief.

1. Samenbundeling van de verschillende regelingen.

Sedert 1903 zijn naast het algemeen stelsel (K.B. 28 sept. 1931 - B.S. 30 okt. 1931) bijzondere regelingen ingevoerd.

Aldus de wet van 30 december 1929 (zeelieden) (B.S. 2 febr. 1930), de besluitwet van 20 september 1945 (dienstboden) (B.S. 16 december 1945), de besluitwet van 13 december 1945 (weg naar en van het werk) (BS. 16 febr. 1946).

Daarnaast werd nog een aanvullende regeling ontworpen voor de gevallen die niet of onvoldoende gedekt waren door de bestaande wetgeving. Sinds het K.B. van 10 november 1967 worden die voordelen toegekend door het Fonds van arbeidsongevallen. Bij de wet van 10 juli 1951 werd het principe van de volledige schadeloosstelling ingevoerd en werd de aan de overlevende echtgenoot toegekende rente forfaitair op 30% van het basisloon gebracht.

De wet van 30 juni 1969 laat toe aan de slachtoffers van een arbeidsongeval die een blijvende arbeidsongeschiktheid van minder dan 10% hebben opgelopen, de rente onmiddellijk in kapitaal uit te keren.

Het is de verdienste van de wet van 10 april 1971 die sinds 1903 ingevoerde bijzondere regelingen en de aan het algemeen stelsel aangebrachte wijzigingen tot één tekst samen te brengen, geldend voor al wie als werkgever of als werknemer geheel of gedeeltelijk valt onder een van de drie stelsels van de sociale zekerheid voor werknemers.

2. Invoering van de verplichte verzekering.

De belangrijkste innovatie in de arbeidsongevallenwetgeving is wel de invoering van de algemeen verplichte verzekering. Tevoren bestond die verplichting alleen ten

aanzien van de zeelieden (art. 18, wet 30 december 1929) en de dienstboden (art. 4, B.W. 20 september 1945).

Door de invoering van de verplichte verzekering wordt in juridisch opzicht een en ander gewijzigd.

Naar luid van art. 9, eerste lid van de gecoördineerde wetten zijn de wettelijk bepaalde vergoedingen uitsluitend ten laste van de werkgever.

Hij kan zich weliswaar bevrijden van de betaling door het afsluiten van een private verzekering waardoor de verzekeringsinstelling van rechtswege in de plaats treedt van de werkgever.

Het slachtoffer of zijn rechthebbend(n) hebben in ieder geval het recht zich rechtstreeks tot de werkgever te richten, zelfs indien deze een verzekering heeft afgesloten (art. 25).

Het logisch gevolg van de verplichte verzekering is dat het slachtoffer of zijn rechthebbende(n) alleen een rechtstreekse vordering kunnen instellen tegen de verzekeringsinstelling.

De werkgever heeft nog als enige verplichting het ongeval aan te geven bij de bevoegde verzekeringsinstelling en op de griffie van de bevoegde rechtsmacht (art. 62).

Het is niet de werkgever, maar de verzekeringsinstelling die het rentekapitaal vestigt (art. 51) en het is de verzekeringsinstelling die de vordering tegen derden instelt wanneer een derde burgerrechtelijk aansprakelijk is voor het ongeval (art. 47).

3. Andere wijzigingen hebben betrekking op de begrippen arbeidsongeval en ongeval op de weg naar en van het werk (artt. 7 tot 9), de tewerkstelling bij tijdelijke gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid (art. 23), de vergoeding bij tijdelijke algehele arbeidsongeschiktheid (art. 22), de vergoedingen aan de overlevende echtgenoot, kinderen, enz. (artt. 12 tot 21), de bepalingen inzake het basisloon (artt. 34 tot 40), de bepalingen inzake burgerlijke aansprakelijkheid (artt. 46 tot 48), het Fonds voor arbeidsongevallen (artt. 57 tot 61) en de te volgen procedure voor de aangifte van een arbeidsongeval en in geval van betwisting (artt. 62 tot 75).

E. V.

INGEZONDEN

Een referendum gewenst?

Naar aanleiding van het artikel van M.D. « Een referendum gewenst? », dat verscheen in het R.W. van 23 mei jl., ontvingen wij van Prof. Marcel Storme onderstaand schrijven.

Niet zonder stijgende verbazing las ik het ingezonden stuk « Een referendum gewenst » dat onder de mij onbekende initialen M.D. verscheen in het Rechtskundig Weekblad van 23 mei 1971.

Bijdragen die niet voluit ondertekend zijn en bovendien blijkbaar aan de ontbijt tafel geschreven, zouden eigenlijk beter onbeantwoord blijven.

Daar het onbehagen, waaraan uw anonieme correspondent nochtans uiting wil geven, evenwel leeft bij verschillende rechtspractici, die elke vernieuwing als een supplementaire inspanning ervaren, veroorloof ik mij U — eveneens van achter de ontbijt tafel — enkele bedenkingen hierbij te laten geworden.

1. Uw occasionele medewerker maakt typische denkfouten: hij neemt een deel voor het geheel door van één onjuistheid een volledige vergissing af te leiden; hij maakt geen onderscheid tussen oorzaak en gevolg waar hij enerzijds het Gerechtelijk wetboek als oorzaak van alle kwaad aanziet en anderzijds voorhoudt dat « men » de tekst zal wringen of wijzigen... »

2. Het heeft inderdaad weinig zin het debat te heropenen en elkaar trachten te overtuigen. Het fundamenteel debat ligt elders: heeft het ergens zin de bestaande wetgeving te wijzigen en aan te passen aan nieuwe maatschappelijke noden? Is het mogelijk met de huidige generatie van rechtspractici vernieuwingen door te voeren?

Persoonlijk dacht ik dat beide vragen positief konden (en kunnen) beantwoord worden. Hierbij verlieze men evenwel niet uit het oog dat revolutie maken met een groep mensen, die allen weten (of menen te weten) hoe het moet, een bijna onmogelijke opgave is.

3. Detailkritiek op teksten is steeds mogelijk, alsook op mensen die het nieuwe procesrecht moeten toepassen.

Mijn kritiek is integendeel de volgende: het Gerechtelijk wetboek had nog veel verder kunnen gaan om van de «dienst van het gerecht» een optimaal functionerende dienst te maken ten bate van allen die recht en rechtvaardigheid zoeken in onze rechtsgebouwen.

4. In de zelfde lijn zou er moeten gewaarschuwd worden tegen een *mini*-hervorming inzake strafrechtspleging. De eerste indrukken uit voordrachten door de Koninklijke commissaris bevestigen de gegrondheid van deze vrees. Het humaniseren van het strafproces is meer dan een voorbijgaande slogan.

5. Tenslotte zou men t.a.v. het gewenste referendum het volk (of de rechtspractici) kunnen vergelijken met een vrouw: zo men de passende vraag stelt in de passende termen en op het passende ogenblik, is men meestal verzekerd van het antwoord. Zo ik deze vergelijking dan toch niet maak, is het uit achtung voor het volk (de rechtspractici), de vrouw en het recht. Dit althans volgens uw dienstwillige correspondent,

M (arcel) S (torme).

BOEKBESPREKING

J. Van Langendonck, *De harmonisering van de sociale zekerheid in de E.E.G.* — Instituut voor Sociaal Zekerheidsrecht, nr. 11, Leuven; 182 blz., 250 fr.

In deze uitgave wordt geen beschrijving gegeven van het materiële kommunautaire recht of van de verwezenlijkingen binnen het kader van de Europese Gemeenschap op het gebied van de Sociale Zekerheid, maar wordt een grondig onderzoek gedaan naar de betekenis, het doel, de middelen en de moeilijkheden van deze sociale harmonisering.

Het eerste hoofdstuk (blz. 1-48), dat volledig gewijd is aan de studie van het begrip «sociale harmonisatie», bevat een grondig en zeer uitgebreid onderzoek naar de verschillende begripsomschrijvingen en termen in de internationale verdragen, in de verslagen van de werkzaamheden van de internationale organisaties (vooral in de verslagen van de Europese Conferentie van de Sociale Zekerheid, 1962) en in de commentaren en rechtsleer. De veelheid van de geciteerde auteurs maakt sommige passages minder vlot leesbaar, maar bewijst dat de materie grondig en volledig gestoffeerd werd behandeld. De verschillende begrippen worden aan een duidelijke kritiek onderworpen waarbij de auteur zich zowel plaatst op het standpunt van de harmonisatie van de lasten als op die van de prestaties. In het besluit van dit eerste hoofdstuk onderscheidt hij drie soorten van sociale harmonisatie.

Het tweede hoofdstuk (blz. 49-76) is respectievelijk gewijd aan de sociale, de economische en de administratieve doeleinden van elke sociale harmonisatie. Ook hier wordt het grootste gedeelte van de uiteenzetting ingenomen door een onderzoek van de rechtsleer.

Daarna worden alle middelen opgesomd en beschreven (Hoofdstuk III, blz. 77-114) welke ten dienste van de sociale harmonisatie kunnen worden aangewend. Voor

de Europese verdragen gebeurt dit artikelsgewijze; verder worden nog besproken: de indicatieve sociaal-economische programmering, de Europese kollektieve overeenkomsten, enz...

In hoofdstuk IV (blz. 115-175), dat het meest uitgebreide is en ook het best de eigen mening van de auteur en zijn visies weerspiegelt, worden de moeilijkheden voor elke sociale harmonisatie behandeld. Onderscheid wordt gemaakt tussen moeilijkheden die eigen zijn aan de Europese verdragen, eigen zijn aan de materie zelf, en het gevolg zijn van de houding van alle betrokken partijen.

Als besluit stelt de auteur dat er geen eenvormige begripsomschrijving kan gegeven worden van wat de sociale harmonisatie is. Hij onderstreept de — o.i. juiste, maar in dit werk te weinig bewezen — stelling dat elke sociale harmonisatie binnen de E.E.G. waarschijnlijk eerder het gevolg is van de evolutie binnen geïndustrialiseerde staten, dan wel het gevolg van een gemeenschappelijke sociale politiek.

J. Van Steenberge.

BALIELEVEN

Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen.

Voordracht van de heer Beslagrechter Groetaers.

Zaterdagvoormiddag, 22 mei, hield de heer M. Groetaers, beslagrechter in de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen voor een talrijk gehoor van belangstellende confraters, — waarbij zich ook drie gerechtsdeurwaarders hadden aangesloten, — een aandachtig beluisterde uiteenzetting over praktische problemen in verband met de procedures van beslag, getoetst aan zijn dagelijkse praktijk.

De veelal begane vergissingen werden terloops vermeld en op onderhoudende wijze werd de aandacht gevestigd op sommige detail-punten, die vaak uit het oog worden verloren. Een samenvatting ervan heeft ongetwijfeld nut.

* * *

Te Antwerpen is de rechtspraak definitief gevestigd om bewarend beslag op roerende goederen, die zich in twee verschillende arrondissementen bevinden toe te staan, evenals derden-beslag bij schuldenaars in verschillende arrondissementen, zulks bij toepassing van art. 30 van het Gerechtelijk Wetboek. Voor bewarend beslag op onroerende goederen werd dit nog niet aanvaard en is het geraadzaam afzonderlijke verzoekschriften in te dienen bij elk der beslagrechters in wie arrondissement de onroerende goederen gelegen zijn.

Het gebeurt nog vaak dat verzoekschriften niet gedagtekend zijn, dat zij het beroep van de verzoeker niet vermelden of dat zij met één origineel en één voor gelijkvormig verklaarde kopij worden ingediend, waar twee originelen (bij voorkeur beiden op papier van behoorlijke kwaliteit) vereist zijn.

Vele verzoekschriften vorderen dat de kosten ten laste zouden gelegd worden van de beslagene partij: dit gaat niet, want er is in dergelijke procedures geen in het ongelijk gestelde partij.

De procedure geschiedt zoals in kortgeding: men kan de dinsdag dus nog dagvaarden voor de zitting van donderdag; verkorting van termijn dient aangevraagd door een rekwet, gericht aan de voorzitter der rechtbank en niet aan de beslagrechter; de beslagrechter is onbevoegd om enige beslissing ten gronde te nemen en dus ook om schadevergoeding toe te kennen bij inwilliging van een verzoek om opheffing van een bewarend

beslag (wèl, op wedereis, bij afwijzing van een vordering in revindicatie); de uitvoerbaarheid van de beschikkingen van de beslagrechter moet niet gevraagd worden, want zij vloeit voort uit de wet en tenslotte dient opgemerkt dat door de wet van 15 juli 1970 de termijnen van verzet en/of hoger beroep, uniform op één maand werden gebracht.

Het verzoekschrift om een handeling van tenuitvoerlegging te mogen stellen op « uitzonderlijke » dagen en uren moet aan de beslagrechter worden gericht en alleen een advocaat kan het ondertekenen.

In elk beslagexploot moet, op straffe van nietigheid, keuze van woonplaats gedaan worden door de beslaglegger in het arrondissement van de voor eventuele betwistingen bevoegde beslagrechter. Het is geraadzaam dit altijd te doen, ook al is het niet vereist wanneer de beslaglegger in dit arrondissement woont.

Wil men zich tot de beslagrechter wenden om kantonnement aan te vragen, dan moet dit geschieden bij dagvaarding want een met de schuldeiser tegensprekelijk debat moet mogelijk zijn. Kantonnement in handen van de optredende gerechtsdeurwaarder en zonder tussenkomst van de beslagrechter wordt door art. 1405 G.W. voorzien.

Totaal overbodig wordt soms nog toelating gevraagd om bewarend beslag te leggen wanneer men een vonnis heeft, waar elk vonnis als dergelijke toelating geldt. Het wordt aangeraden de originele stukken te voegen bij elk verzoek om toelating tot bewarend beslag. Verzet tegen een beschikking, die bewarend beslag toelaat, dient ingesteld bij dagvaarding.

Bij bewarend beslag op roerende goederen, wordt het bedrag der schuldvordering vaak niet volledig vermeld: de in aanmerking te nemen interesten dienen te worden uitgerekend, want art. 1423 van het G.W. is formeel.

Met leedwezen werd vastgesteld dat de wetgever nog geen enkele mogelijkheid heeft voorzien om voertuigen en ander rollend materiaal « aan de ketting te leggen ».

Bij bewarend beslag op onroerende goederen, wordt aangeraden op het uittreksel uit de kadastrale legger ook de aanpalende erven te doen vermelden, doch het getuigschrift van de hypotheekbewaarder moet geen dertigjarige staat zijn. Het onder bewarend beslag gelegd onroerend goed kan nog verkocht of gehypothekerd worden, evenwel met de gevaarlijke beperking dat deze vervreemding of vestiging van hypotheek niet tegenstelbaar is aan de schuldeiser-beslaglegger. De beslagrechter heeft vastgesteld dat reeds herhaaldelijk werd nagelaten de beschikking, waarbij bewarend beslag op onroerend goed wordt toegestaan, te doen overschrijven binnen de maand...

Bewarend beslag onder derden gaat ook zonder toelating van de beslagrechter, wanneer er enige titel is, al is het mogelijk dan nog die toelating aan te vragen. Dit is niet geraadzaam, want dan verloopt de procedure trager en kan men ze zelf niet in de hand houden, vermits ze aan de griffie wordt toevertrouwd, wijl een instrumenterende gerechtsdeurwaarder veel expeditiever kan optreden. Men is slechts verplicht de toelating aan de beslagrechter te vragen wanneer men geen de minste titel bezit. Het verzoekschrift moet in zoveel originele exemplaren worden ingediend als er verzoekers, schuldenaars en derden-beslagenen in totaal zijn. Derden-beslagenen richten nog vaak hun verklaring aan de beslagrechter, i.p.v. aan de beslaglegger.

Voor pandbeslag is geen toelating van de rechter meer vereist, wel een voorafgaandelijk bevel. Wil men dit bevel voorkomen, dan wordt beter gegrepen naar de procedure van bewarend beslag op roerend goed, die trouwens een veel ruimer beslag toelaat.

Voor bewarend beslag op schepen moet de tonnemaat

van het schip aangeduid worden (deadweight) want de tonnemaat heeft belang voor het bepalen van het bedrag der borgsommen. Dergelijk beslag kan slechts worden toegestaan om een zeevordering te waarborgen. Practisch alle vorderingen in verband met het schip worden door art. 1468 G.W. bedoeld, met uitzondering van de verzekeringspremies.

Tijdens het week-end kan de beslagrechter, de voorzitter der rechtbank of een ondervoorzitter (die de beslagrechter vervangen) beschikkingen verlenen zonder bijstand van een griffier (art. 170 G.W.) en de minuut van de beschikking wordt dan toevertrouwd aan de gerechtsdeurwaarder. Men komt aldus tot het eigenaardig resultaat dat alles veel vlugger gaat dan op een gewone werkdag...

Er werd soms aan de beslagrechter de omzetting gevraagd van een bewarend beslag in uitvoerend beslag. Dit gaat natuurlijk niet, want het over de zaak zelf bekomen vonnis vormt de uitvoerbare titel.

Het « zich wenden » tot de beslagrechter ingeval van zwarigheden bij de ten uitvoerlegging, moet bij dagvaarding geschieden.

Alleen voor uitvoerend beslag op een roerend goed, dat zich buiten de woonplaats van de schuldenaar én tegelijkertijd bij een derde bevindt is de tussenkomst van de beslagrechter vereist. Het woordje « en » in art. 1503 G.W. mag dus niet begrepen worden als « of ». De beslagrechter zal hier een soort « huiszoekingsbevel » verlenen.

De Beslagrechter vraagt dat in de procedure van uitvoerend beslag op onroerende goederen de naam van de notaris, wiens aanstelling wordt gevraagd, eenvoudig in de tekst van het verzoekschrift zou worden vermeld. In verband met de rechtsplegingsvergoeding, die alleen aan de vervolgende partij toekomt, wordt door de beslagrechter te Antwerpen volgende formule voorzien: « Zeggen voor recht dat in de kosten, voorzien in art. 1585 G.W., een rechtsplegingsvergoeding ten belope van 2000 fr. zal begrepen zijn ».

Wanneer de door art. 1587 G.W. voorziene termijn van 6 maanden bijna verstreken is, kan ofwel bij verzoekschrift aan de beslagrechter de verlenging van deze termijn aangevraagd worden (art. 51 G.W.) ofwel — na de 6 maanden — een nieuwe aanstelling van dezelfde of van een andere notaris worden aangevraagd op grond van art. 1580 G.W.

In het geval van art. 1571 G.W. (weigering van de hypotheekbewaarder een beslag over te schrijven) is het natuurlijk nutteloos om de aanstelling van een notaris te verzoeken. Er dient ter griffie nagegaan of er reeds een notaris voor het vroegere beslag werd aangesteld. Is dit niet het geval, dan moet de indeplaatsstelling worden aangevraagd (art. 1610).

Anderzijds is de toepassing van art. 1607 niet zo vaak te verwachten omdat de wet geen verplichtend voorafgaandelijk nazicht oplegt. Dit nazicht zou trouwens slechts mogelijk zijn in het fichen-stelsel, dat zich te Antwerpen bevindt in het secretariaat van de heer Voorzitter, doch waarvan men niet de absolute zekerheid heeft dat het volledig en tot op de laatste dag bijgehouden is.

* * *

De lektuur van deze samenvatting der uiteenzetting van de heer Beslagrechter Groetaers, het Gerechtelijk Wetboek bij de hand, zal alle practici van het beslagrecht ongetwijfeld meer « beslagen » maken in deze tak der procedure, waarvan dient gezegd dat hij op een gelukkige en meer op de expeditieve praktijk gerichte wijze werd hervormd.

Dit te hebben onderlijnd was op zichzelf reeds een niet geringe verdienste van de belangwekkende uiteenzetting van Beslagrechter Groetaers!

J.L.

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad. — jaargang 1971. - nr. 20.

Jhr. mr. C.M.O. van Nispen tot Sevenaer, Een Nederlands wetsvoorstel, in strijd met het Volkenrecht en het Aanvullend Protocol van de conventie voor de rechten van de mens?

Mr. J.C. van Panthaleon baron van Eck, Wijziging van de onteigeningsprocedure. — Mr. L. de Vries, In vennootschapsland. — Verhoogde rechtsbescherming ook tegen beschikkingen van de lagere overheid. — Commissie met betrekking tot de voorlichting inzake de reclassering.

Weekblad voor privaatrecht, notaris-amt en registratie. — jaargang 1971 nr. 5130.

Mr. E. Cohen Henriquez, Het beleggingsfonds (maatschap of participatie-overeenkomst?). — Mr. H. U. Jessurun d'Oliveira, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak: Internationaal Privaatrecht (alimentatie) (III, slot). — Rechtsvragenrubriek. — Tijdschriften. — Berichten en mededelingen.

Journal des Tribunaux. — jaargang 1971. - nr. 4744.

Jules Messine; La proposition de loi sur l'avortement. — J.L. Jaspar, La clientèle civile (et plus particulièrement celle des médecins et des dentistes) constitue-t-elle un droit patrimonial à comprendre dans l'actif commun? — Jurisprudence. — Chronique judiciaire.

Revue de droit pénal et de criminologie. — jaargang 1971 - nr. 7.

P.E. Trousse, Aspects comparés de la politique criminelle en Allemagne fédérale et en Belgique. — J. Du Jardin, Structuration nouvelle de l'expertise mentale. — N. Lahaye et M. Remouchamps, La répression des hold-up. — M. Defosse, L'affaire de Puyricard. — Informations. — M. Du Jardin, XIIes Journées franco-belgo-luxembourgeoises de science pénale. — M.A. Société royale de médecine mentale de Belgique - séance du 23 janvier 1971. — Bibliographie — Revues. — Jurisprudence.

Repertoire Fiscal. — jaargang 1970. - nr. 11-12.

Claude Dechamps, La taxation des bénéfices sur travaux en cours. — Législation. — Disposition administratives. — Jurisprudence. — Documentation étrangère et internationale. — Bibliographie. — Documents et références.

Recueil Dalloz Sirey. — jaargang 1971. - nr. 18.

Antoine Pirovano, Les effets de la procédure d'apurement collectif du passif sur la situation des créanciers titulaires de sûretés. — Jurisprudence. — Sommaires de jurisprudence. — Législation.

nr. 19

Jean Pradel, Les dispositions de la loi nr. 70-643 du 17 juillet 1970 sur la protection de la vie privée. — Jurisprudence. — Sommaires de jurisprudence. — Législation.

Revue du droit public et de la science politique en France et à l'étranger. — jaargang 1971. - nr. 2.

Jean-Jaques Chevallier, Réflexions sur un centenaire: 1970, année Lénine. — André Hauriou, Recherches sur une problématique et une méthodologie applicables à l'analyse des institutions politiques. — Mariano Peset, Philosophie et science dans l'œuvre de Léon Duguit. — Raoul Padirac, Italie, Les aspects constitutionnels du problème de l'introduction du divorce en Italie. — Sleiman M. Gemayel, Liban. L'autonomie financière des établissements publics industriels et commerciaux, illusion ou réalité? — Chronique constitutionnelle et parlementaire française. — Analyses de jurisprudence. — Bibliographie. — Thérèse Pinet, Index bibliographique. — Informations.

Archiv für Rechts- und Sozialphilosophie. — jaarg. 1976 - nr. 2.

Eugene E. Daiz, Calgary - Alberta, Law, Authority and Social Change, The Moral Dilemma of « Ordered Liberty » in Modernizing Traditional Societies — E.W. Vierdag, A'dam, Non-discrimination and Justice. — Karl Acham, Graz. Ethische Werthaltungen und Objectivität in den Gesellschaftswissenschaften. — Heinrich Busschoff, Münster. Zum Ideologiebegriff bei Theodor Geiger. — Dirk Blasius, Düsseldorf, Gesellschaftsgeschichte und Gesellschaftswissenschaft bei Lorenz von Stein. — Informationen. — Rezensionen.

Northwestern University Law Review. — jaarg. 1971. - nr. 6.

Paul D. Borman, The selling of preventive Detention 1970 — Symposium. — Recent publications received.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD